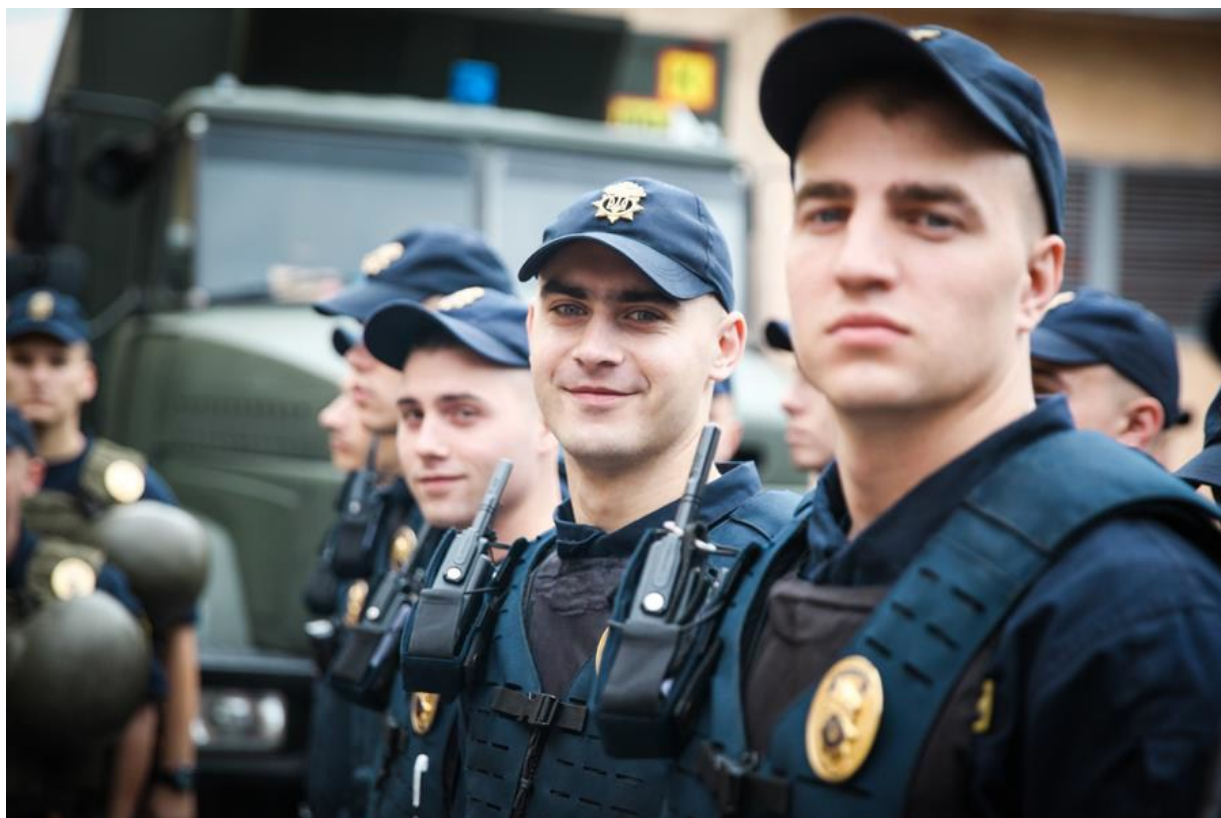

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
КОМАНДНО-ШТАБНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

**Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

**Службово-бойова діяльність сил сектору
безпеки держави: сучасний стан, проблеми та
перспективи**

27 жовтня 2020 року

Харків-2020

Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки держави: сучасний стан, проблеми та перспективи: Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Україна, м. Харків, 27 жовтня 2019 року). – Х.: Національна академія Національної гвардії України, 2020. – 71 с.

Оргкомітет науково-практичної конференції :

Голова оргкомітету – Віталій Панченко, начальник кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник.

Відповідальний секретар оргкомітету – Сергій Суколько, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник.

У збірнику представлено наукові доповіді та повідомлення, в яких визначено проблемні питання щодо службово-бойової діяльності сил сектору безпеки держави, організацію взаємодії між складовими сектору безпеки держави при спільному виконанні завдань, порядок підготовки кадрів для потреб сил сектору безпеки держави та проблемні питання всебічного забезпечення виконання завдань силами сектору безпеки держави.

Публікується за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки держави: сучасний стан, проблеми та перспективи», проведена в Національній академії Національної гвардії України 27 жовтня 2020 року у м. Харкові.

Матеріали проведення II Всеукраїнської науково-практичної конференції будуть корисними науковцям, викладачам вищих навчальних закладів, керівникам і працівникам силових структур.

Тези доповідей опубліковано в авторській редакції, мовою оригіналу. Відповідальність за зміст, достовірність інформації, фактичні помилки, точність викладених фактів та можливість використання для відкритого опублікування несуть автори.

СЛУЖБОВО-БОЙОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

УДК 355.426

Бацамут В. М., заступник начальника науково-дослідного центру – начальник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування Національної гвардії України, Національна академія Національної гвардії України, доктор військових наук, старший науковий співробітник, полковник

ДО ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОШУКУ ОЗБРОЄНИХ ЗЛОЧИНЦІВ У НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ, ЩО ЗНАХОДИТЬСЯ ПОЗА МЕЖАМИ РАЙОНУ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

З початком проведення АТО (ООС) на сході України питання раціонального (доцільного) порядку перевірки населених пунктів на звільненій від проросійських бойовиків території набули особливої актуальності. Не втрачають ці питання своєї актуальності і зараз.

Проблемними питаннями, які потрібно вирішувати органу військового управління Національної гвардії України під час завчасного планування пошукових дій (в частині вироблення замислу щодо порядку проведення пошуку), є такі:

- а) визначення раціонального порядку блокування населеного пункту, та достатньої для цього чисельності сил;
- б) визначення способу проведення пошуку: односторонній; двосторонній (назустріч один одному), від центру на периферію, за напрямками, адресний або комбінований;
- в) визначення доцільних точок входу у населений пункт, та їх кількості;
- г) визначення маршрутів руху кожній пошуковій групі, які (маршрути) в певній мірі оптимізують пошукові дії у населеному пункті у цілому з урахуванням характеру його забудови, особливостей комунікаційної мережі та обраного способу пошуку;
- д) визначення загальної чисельності сил, що буде достатньою для проведення пошуку (зачистки) у певному населеному пункті, згідно обраного способу дій. Також можливо вирішення зворотної задачі, а саме – вироблення раціонального способу проведення пошуку, виходячи з наявних (обмежених) сил і засобів.

Характер наведених проблемних питань вказує на те, що у ході планування пошукових дій (зачистки) у населеному пункті доцільно (потрібно) розв'язувати оптимізаційні задачі щодо порядку просування пошукових груп в середині населеного пункту, визначення раціональної (доцільної) їх кількості. Саме ці аспекти визначатимуть актуальність теми дослідження.

В доповіді зазначається, що для характеристики окремих параметрів різних варіантів пошукових дій у населеному пункті доцільно і достатньо використовувати такі показники:

- оцінка часу проведення пошуку (зачистки) у населеному пункті;
- кількість пошукових груп;
- план пошуку (в частині порядку обходу території населеного пункту пошуковими групами);
- кількість об'єктів, які будуть переглянуті у разі реалізації певного плану пошуку;
- чисельність та структура угруповання гвардії для проведення пошукових заходів у населеному пункті;
- здатність провести пошукові заходи протягом директивного часу (ймовірнісний показник);
- ефективність пошукових дій за певним варіантом.

Проводити оптимізацію пошукових заходів пропонується за двома критеріями:

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

– максимум перевірених об'єктів (будівель) протягом директивного часу з урахуванням низки обмежень;

– мінімум витрат часу на проведення пошукових заходів з урахуванням низки обмежень.

В доповіді наводяться вирази показників і критеріїв, що розроблені. У доповіді також розкривається суть запропонованого підходу щодо впорядкування вироблених (напрацьованих) варіантів дій за ступенем їх переваги.

УДК 355.426

Белашов Ю. О., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОБҐРУНТУВАННЯ ВАРІАНТІВ ДІЙ ЗАСЛОНУ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОГО ЗАВДАННЯ

Національна гвардія України, що входить до складу МВС України, виконує різноманітні завдання, покладені на неї Верховною Радою України та Урядом нашої незалежної держави.

Відомо, що однією з основних функцій Національної гвардії України (далі-НГУ) є участь у спеціальних операціях із знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності, а також участь у розшуку, переслідуванні і затриманні осіб, взятих під варту, осіб, засуджених до позбавлення волі або арешту, які втекли з-під варти. Виходячи з цього, одне з основних завдань, визначених законом, є розшук і затримання осіб, які вчинили втечу з під охорони і злочинців.

Для ведення розшуку осіб, які здійснили втечу з-під охорони (засуджених, підсудних, заарештованих), злочинців та їх затримання надсилаються розшукові військові наряди. Одним з таких є заслон.

На даний час при виконанні завдання щодо розшуку та затримання злочинців в нормативно-правовій базі, не достатньо чітко регламентована тактика дій розшукових нарядів. Це негативно впливає на оперативність та ефективність виконання завдань в цілому.

Таким чином, потребують подальшого удосконалення теоретичні положення щодо тактики дій розшукових військових нарядів під час виконання завдань з розшуку та затримання злочинців. Одним з напрямів подальшого удосконалення зазначених положень може бути обґрунтування варіантів дій заслону під час виконання службово-бойового завдання.

УДК 328.3 : 355.34

Бодрунов А. О., аспірант Національна академія Служби безпеки України

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день як українськими, так й іноземними експертами визнано, що вітчизняна система демократичного цивільного контролю є неефективною та потребує кардинальної зміни. У тому числі ця причина стала передумовою до зміни законодавчих норм у цій сфері, зокрема скасування Закону України “Про демократичний цивільний контроль за Воєнною організацією та правоохоронними органами держави” та внесення окремого розділу “Демократичний цивільний контроль” та оновленого визначення

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

однойменної дефініції у Закон України “Про національну безпеку України”. Однак, з 2018 року, коли було прийнято сучасні правові норми реалізації демократичного цивільного контролю, не було впроваджено концептуальні засади щодо його реформування, що обумовлює актуальність нашого дослідження.

Демократичному цивільному контролю присвячено низку праць М. Сіцінської, становлення цивільного контролю у військовій сфері опрацьовувалися О. Погібко, історичні передумови створення цивільного контролю вивчав І. Томнюк, окремі аспекти демократичного цивільного контролю за діяльністю правоохоронних органів було опрацьовано І. Вичалківським, демократичному цивільному контролю над суб'єктами сектору безпеки і оборони України присвячено увагу в роботах В. Чорного, Ю. Вичалківської, О. Пошедіна.

Одним із концептуальних завдань, покладених Законом України “Про національну безпеку України” на Кабінет Міністрів України є “у шестимісячний строк із дня набрання чинності цим Законом забезпечити розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту про завдання та повноваження Комітету Верховної Ради України, до повноважень якого належить забезпечення контрольних функцій Верховної Ради України за діяльністю державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, правоохоронних органів, правоохоронних органів спеціального призначення та розвідувальних органів вимог Конституції України щодо забезпечення національної безпеки”.

У різний час депутатами Верховної Ради України виносилися на розгляд профільних комітетів проекти Законів України, зокрема “Про парламентський контроль за дотриманням положень законів в діяльності спеціальних служб та правоохоронних органів держави”, “Про парламентський контроль за дотриманням вимог Конституції та законів України щодо забезпечення національної безпеки в діяльності спеціальних служб та правоохоронних органів”. Однак на сьогодні вбачається зменшення зацікавленості з боку законодавців до цієї проблематики.

Наголосимо, що вітчизняна наукова думка, а також думка численних іноземних експертів, дискутуючи на тему вдосконалення системи демократичного цивільного контролю за суб'єктами сектору безпеки і оборони України, здебільшого посилається на позитивний досвід європейських країн.

Так, у більшості країн-учасниць Ради Європи або створено парламентський комітет (підкомітет) з питань контролю за службами безпеки, як, наприклад, в Італії, Німеччині, Польщі, або ці функції надано комітету з ширшими повноваженнями, наприклад, внутрішніх справ, національної безпеки чи оборони, як у Грузії та Чорногорії. Наголосимо, що серед країн Ради Європи спостерігається тенденція доручати парламентський контроль за службами безпеки одному комітету, що займається лише контролем над службами безпеки. У деяких державах створено кілька комітетів з питань контролю, кожен з яких відповідає за конкретну службу безпеки. Наприклад, у парламенті Румунії є окремі комітети з контролю за службою внутрішньої безпеки і службою зовнішньої розвідки, а також комітет з питань оборони, чії обов'язки включають певні аспекти роботи обох служб. Так само виглядає ситуація в Словаччині, де є окремі комітети з питань контролю за Словацькою інформаційною службою і Бюро національної безпеки. Фахівці зазначають, що такий поділ праці може забезпечити вищий рівень спеціалізації та зосередження досвіду членів комітетів.

На жаль, маємо констатувати, що на теперішній час зацікавленість парламентарів, суб'єктів сектору безпеки і оборони України та громадянського суспільства до проблеми вдосконалення демократичного цивільного контролю є невисокою. Іншими словами, вивчено досвід інших країн, попередньо опрацьовано проекти змін до чинного законодавства, але конкретні результати поки відсутні.

На нашу думку, необхідним є надання поштовху до активізації роботи із розробки та впровадження сучасних законодавчих норм демократичного цивільного контролю суб'єктами сектору безпеки і оборони України в частині створення відповідних парламентських комітетів. З цією метою варто використовувати усі можливі комунікативні інструменти, а саме злучати засоби масової комунікації, використовувати механізми внутрішньої комунікації, залучати професіоналів до проведення відповідних інформаційних заходів тощо.

Підсумовуючи зазначимо, що на наш погляд, відбувається призупинення реформування системи демократичного цивільного контролю за суб'єктами сектору безпеки і оборони України. Зважаючи на суспільну необхідність та значущість демократичного контролю, вважаємо за необхідне розвивати комунікації, спрямовані на активізацію уваги до зазначеного процесу. Доцільним також вважаємо подальше наукове супроводження оцінки ризиків, що можуть утворюватися при реалізації демократичного цивільного контролю.

УДК 355.41

Бондаренко О. Г., начальник кафедри оперативного мистецтва оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, доктор наук з державного управління, доцент, полковник

Дребіт А. М., слухач магістратури оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СИЛ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ ПІД ЧАС СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ

Головним управлінням Національної гвардії України (НГУ) розроблені та затверджені командувачем НГУ 20.01.2020 р. Каталог спроможностей НГУ та Функціональні групи спроможностей НГУ. Вказані документи містять всі основні спроможності притаманні силам оборони та силам безпеки, а також визначають унікальність Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями. Слід зазначити, що діючий Каталог має здебільшого стратегічний характер і стосується ролі та функцій Головного управління Національної гвардії України (ГУ НГУ), що є, безперечно виправданим, адже ГУ НГУ є, на наш погляд, органом управління оперативного рівня із певними функціями стратегічного рівня управління.

Згідно каталогу спроможності (код спроможності: Е-8.1) Національна гвардія України може залучатись для участі у підтримці операцій Збройних Сил України у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, шляхом ведення бойових (спеціальних) дій підрозділами НГУ (військова частина (підрозділ) оперативного призначення). Основними вимогами до спроможності визначається базова вимога – «здатність брати участь в операціях сил оборони та забезпечувати сумісність із загальновійськовими бригадами Збройних Сил України». Основні вимоги цієї спроможності сформульовані таким чином: здатність вести наземні тактичні дії шляхом вступу в бій або знищення противника у складі утвореного угруповання військ (сил) або самостійно (на окремому напрямку) з використанням штатного озброєння; здатність вести оборонні та спеціальні дії на другорядному напрямку, в протидесантному або протидиверсійному резервах, здатність вести стабілізуючі тактичні дії шляхом ведення розвідувально-пошукових, блокувальних (ізоляційних), пошуково-ударних дій та здійснювати боротьбу з диверсійно-розвідувальними силами в тилловій смузі; здатність

**II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України**

27 жовтня 2020 року м. Харків

вести бойові дії (бої) протягом 3 діб без поповнення та здійснювати маневрування з використанням сил та засобів; здатність здійснювати маневр підрозділами та їх розгортання під час ведення бойових завдань та інші.

На даний час існує протиріччя між необхідністю оцінювання, деталізації та конкретизації, у тому числі щодо конкретних показників спроможностей відповідно до виконання завдань за призначенням та відсутністю або недосконалістю відповідного наукового методу оцінювання показників спроможностей, особливо щодо показників щодо визначення раціональної організаційної структури сил бригади оперативного призначення НГУ при виконанні завдань за призначенням під час стабілізаційних дій. Вище зазначене визначає актуальність обраного напрямку дослідження, мети, об'єкта і предмета, а також завдань дослідження.

Мета дослідження полягає у розробленні методики визначення раціональної організаційної структури сил бригади оперативного призначення НГУ при виконанні завдань за призначенням під час стабілізаційних дій.

Об'єкт дослідження – бригада оперативного призначення НГУ.

Предмет дослідження – сили бригади оперативного призначення НГУ, залучені до виконання завдань за призначенням під час стабілізаційних дій.

Завдання дослідження:

- дослідити теоретичні аспекти ведення стабілізаційних дій;
- проаналізувати призначення, завдання та спроможності сил бригади оперативного призначення НГУ під час стабілізаційних дій;
- розробити методику визначення раціональної організаційної структури сил бригади оперативного призначення НГУ при виконанні завдань за призначенням під час стабілізаційних дій;
- сформулювати рекомендації щодо практичного застосування розробленої методики.

УДК 355.422.5

Власюк В. В., доцент кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, підполковник

Гасан О. А., курсант командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, солдат

РОЗРОБКА МОДЕЛІ ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТІ ВИКОНАТИ БОЙОВЕ ЗАВДАННЯ ПОХІДНОЮ ОХОРОНОЮ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ РАПТОВОГО НАПАДУ ПРОТИВНИКА НА ГОЛОВНІ СИЛИ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ МАРШУ ПІДРОЗДІЛОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Починаючи з квітня 2014 року протиріччя між Російською Федерацією та Україною набули форму збройного конфлікту на сході держави.

З метою проведення стабілізаційних заходів на сході України було залучено Національну гвардію України (НГУ), Збройні Сили України та інші силові структури за призначенням.

Військові частини і підрозділи НГУ залучаються до виконання службових та бойових завдань на оперативно-тактичній системі блокпостів і опорних пунктах взводів.

Під час планових ротацій, зміни положення війська здійснюють марш.

Підвищену загрозу для підрозділів НГУ під час здійснення маршу можуть становити засідки противника.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Основними завданнями похідної охорони є забезпечення: безперешкодного просування колони основних сил; унеможливлення раптового нападу противника на підрозділи, які охороняються; вигідних умов для вступу в бій.

У наявних керівних документах, а саме Бойових статутах, Інструкціях, Методичних рекомендаціях, Наказах, Настановах не розглядаються питання щодо кількісної оцінки можливості виконати бойові завдання похідною охороною під час здійснення маршу підрозділом НГУ.

Не своєчасне виявлення засідки противника похідною охороною може призвести до значних втрат серед особового складу підрозділу, озброєння та техніки, про що свідчать чисельні факти обстрілів колон силових структур противником на сході України. Тому виникає потреба застосування наукових підходів та розроблення методики, за допомогою якої оцінювати можливості виконати бойові завдання похідною охороною щодо недопущення раптового нападу противника на головні сили під час здійснення маршу підрозділом НГУ.

Для вирішення описаної проблемної ситуації пропонується розробка методики оцінювання можливості виконати бойове завдання похідною охороною щодо недопущення раптового нападу противника на головні сили під час здійснення маршу підрозділом НГУ.

На першому етапі передбачається пошук показників і критерію ефективності, що урахуватимуть особливості виконання бойового завдання з розвідки похідною охороною НГУ. Наприклад такі як: ймовірність не ухилення противника від органів розвідки похідної охорони; ймовірність знищення противника усіма наявними вогневими засобами похідної охорони; ймовірність своєчасного розгортання головних сил в бойовий порядок для вступу в бій.

Другий етап – формування моделі.

Третій етап – отримання прогнозованих результатів моделювання.

Напрямок подальшого дослідження планується розробка моделі оцінювання можливості виконати пошукові заходи щодо виявлення та знищення диверсійно-розвідувальних сил противника в заданому районі підрозділом НГУ.

УДК: 10.1. 34

Ганаба С. О., професор кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, доктор філософських наук, професор

ВЧЕННЯ КАРЛА КЛАУЗЕВІЦА ПРО ВІЙНУ: ЗВ'ЯЗОК ВІЙСЬКОВИХ Й СУСПІЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Мистецтво ведення війни включає не лише оперативно-службову діяльність й психологічну готовність, уміння й здатність перемагати ворога ідеологічно тощо. З огляду на цю обставину, актуальним є досвід та інтелектуальні напрацювання теоретиків й практиків військової справи, зокрема Карла фон Клаузевіца.

Карл фон Клаузевіц – знаний прусський генерал й військовий теоретик. У своїй книзі «Про війну» він презентує власну концепцію природи війни, розглядаючи її як складний суспільно-політичний феномен. У його інтерпретації війна – це акт насильства, який має на меті змусити противника виконати свою волю. Він аналізує війну як розширене єдиноборство, як сутичку борців, які за допомогою фізичного насильства прагнуть іншого виконати власну волю; його найближча мета – перемогти противника й таким чином зробити його нездатним до будь-якого подальшого опору». У своїй основі така боротьба є виразом

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

ворожих почуттів, які оформлюються у ворожі наміри, почуття ненависті до окремого одиничного ворога. Ці почуття завжди уособлюють моральні переживання й є наслідком впливу соціальних ідей, думок, політичної волі тощо.

Моральні засади не можуть бути вилучені з теорії війни. Воєнна діяльність ніколи не буває спрямована тільки проти матерії, а завжди ще й проти моральних сил, які підносять дух цієї матерії; відокремити їх одне від одного неможливо. Кожен судить про свого противника на підставі чуток про його таланти, його вік та його досвідченість і цим керується у своїй діяльності. Кожен ретельно зважає на дух і настрій своїх та ворожих військ.

У своїй книзі К. Клаузевіц аналізував зв'язок війни з політикою. Він уважає, що війна у людському суспільстві – війна цілих народів й притому народів цивілізованих, завжди випливає з політичного становища й викликається лише політичними мотивами. Війна, на його думку, є справжнє знаряддя політики, продовженням політичних відносин, здійсненим іншими способами. Політична мета війни є первинним мотивом й водночас, істотним фактором: чим менше жертв ми хочемо отримати від нашого противника, тим менший опір ми можемо від нього очікувати, чим дріб'язковішими будуть наші вимоги до противника, тим слабшою буде наша підготовка.

Отже, різна політична мета, визначає різні цілі й засоби її досягнення. За умови, що суспільна мета співпадає з військовою, наприклад, завоювання відомих областей. Інколи політична мета не буде сама придатна, щоб служити вираженням цілі військових дій. Метою війни може бути поразка ворога, тобто його політичне знищення чи позбавлення можливості чинити опір, що змусило б його підписати будь-який мир, або ж метою війни можуть бути деякі завоювання поблизу кордонів своєї держави, щоб утримати їх за собою чи скористатися ними як запорукою під час укладення миру. Таланти полководця, воїнська доблесть армії, дух народу, за твердженням прусського офіцера, є засадними у мистецтві ведення війни.

Таким чином, війна це завжди зв'язок військових й суспільних цілей, зв'язок стратегічно-тактичних й ідеологічних засобів її ведення, зв'язок матеріальних, духовних, людських наслідків ведення війни. Війна – складним соціокультурним феноменом, який супроводжує людство у продовж століть й зазнає постійної видозміни своєї природи та суті.

УДК 355.426.4:519.816:519.233.32

Головань О. М., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, підполковник

КОМПЛЕКС ПОКАЗНИКІВ І КРИТЕРІЇВ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ УГРУПОВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ В КРИЗОВИХ РЕГІОНАХ

Наразі в країні спостерігається складна суспільно-політична ситуація. Уповільненні темпи економічного розвитку, наростання негативних тенденцій в окремих сферах, заборгованість заробітної плати в бюджетній сфері, боротьба політичних партій і рухів за владу в країні, обумовлюють відсутність на ближню перспективу злагоди у політикумі та суспільних відносинах. Це створює передумови для посилення напруги у суспільстві, зростання протестних настроїв громадян. В результаті, територією країни можуть виникати масові акції невдоволення громадян такі як: мітинги, демонстрації, пікетування, тощо. Зазначені форми масової активності громадян, за деяких обставин, можуть перерости у масові заворушення (МЗ).

Згідно з Законом України «Про Національну гвардію України» основними функціями

**II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України**

27 жовтня 2020 року м. Харків

гвардії є: охорона громадського порядку; забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян; участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Крім того, Національна гвардія України (НГУ) є основним суб'єктом з припинення масових заворушень. При здійсненні заходів щодо припинення масових заворушень НГУ координує діяльність сил та засобів правоохоронних органів, залучених до припинення зазначених протиправних дій.

У разі виникнення МЗ на території країни для виконання службово-бойових завдань (СБЗ) із нейтралізації загроз громадської безпеки (ГБ) у відповідних регіонах можуть створюватися відомчі угруповання сил. Елементом такого тимчасового формування може бути угруповання НГУ.

У випадку якщо сил НГУ, дислокованих у кризовому регіоні, виявляється не достатньо, для нейтралізації загроз ГБ в ці регіони направляються сили гвардії з інших регіонів країни. Залучення сил гвардії для створення угруповань, сприяє виникненню ризиків втрати контролю над зонами оперативного реагування (ЗОР) військових частин, які виділяють свої резерви до складу цих тимчасових формувань.

Створення угруповань гвардії може потребувати залучення сил одразу кількох оперативно-територіальних об'єднань, що у свою чергу обумовлює утворення потенційно-кризових ("проблемних") територій у ЗОР, значних за своєю площею у межах країни.

Отже, необгрунтовані управлінські рішення у питаннях створення угруповань гвардії в кризових регіонах можуть стати причиною негативних наслідків для ГБ на решті території країни. Разом із тим, слід зауважити, що зосередження достатніх за складом сил гвардії в кризових регіонах повинно проводитися максимально оперативно (із мінімальними витратами часу) та мінімальними транспортними витратами.

В результаті, виникає актуальне наукове завдання, яке полягає у розробленні науково-методичного апарату визначення раціональних варіантів створення угруповання гвардії в кризових регіонах, які в умовах обстановки, що склалася і прогнозується забезпечуватимуть: мінімальний рівень зазначених ризиків; мінімальний час та мінімальні транспортні витрати на перекидання сил гвардії до кризових регіонів.

Для пошуку раціонального варіанта потрібно мати: комплекс показників (індикаторів), якими буде характеризуватися процес створення угруповань гвардії в кризових регіонах та комплекс критеріїв оптимізації даного процесу.

УДК 519.876.5 : 355.351.4

Городнов В. П., професор кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, доктор військових наук, професор

ПРО СТВОРЕННЯ ПРОГРАМНОГО КОМПЛЕКСУ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ З ОХОРОНИ АТОМНОЇ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ

Під час експлуатації кожної атомної електростанції (АЕС), відповідно до Конвенції про фізичний захист ядерного матеріалу та ядерних установок, періодично проводиться оцінювання можливостей підрозділу охорони АЕС виконати завдання з недопущення вчинення терористичних актів чи диверсії щодо АЕС. Існуючі нові загрози щодо атомних електростанцій, такі як підриг об'єктів життєзабезпечення за межами АЕС, ураження вразливих технологічних систем АЕС за допомогою використання безпілотних літальних

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

апаратів (БПЛА) та інше, вимагають оцінювання можливостей військових частин з урахуванням визначених загроз. При цьому оцінювання повинно бути оперативним, достовірним, модульним (можливість оцінювання окремих завдань) та задовольняти іншим вимогам.

Існуючі вітчизняні та іноземні комп'ютерні програми, такі як "SAVI" (США), "ASSESS" (США), "Вега-2" (Росія), "Оцінка вразливості" (Україна), зосереджені на оцінці вразливості системи фізичного захисту атомної електростанції зокрема при спробі захоплення об'єкта або викрадення радіаційних матеріалів безпосередньо на території атомної електростанції, що є недостатнім у зв'язку з виникненням нових вказаних загроз.

З цією метою необхідно розробити програмний комплекс для оцінювання можливостей військової частини з охорони атомної електростанції. Визначений програмний комплекс планується створюватися на основі розробленої автором комплексної моделі оцінювання можливостей військової частини з охорони ядерної установки.

Такий комплекс дозволить оперативно оцінювати можливості військової частини з охорони атомної електростанції в цілому, а також модульно, а саме дозволить: оцінити можливості варти з охорони АЕС під час відбиття нападу озброєних злочинців; оцінити можливості військової частини щодо протидії терористичним чи диверсійним проявам за територією АЕС та щодо протидіяти безпілотним літальним апаратам; визначити обсяг служби військової частини, який необхідний для виконання завдань з охорони АЕС.

Таким чином, з метою оцінювання можливостей військової частини з охорони атомної електростанції виконати завдання з недопущення вчинення терористичних актів чи диверсії щодо АЕС необхідно розробити програмний комплекс для оцінювання можливостей військової частини з охорони АЕС, що надаватиме можливість оперативно, достовірно та модульно проводити визначені оцінювання.

УДК 004.9:005.95/96

Драган Ю. А., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

АНАЛІЗ СИСТЕМ, СТВОРЕНИХ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ ОСОБОВИМ СКЛАДОМ

Фахівець кадрового, стройового органу Національної гвардії України (далі – НГУ) в процесі виконання функціональних обов'язків повинен проаналізувати та узагальнити значний обсяг інформації щодо нормативних вимог, характеристик посади та її вимог до особового складу, кандидатів, особистих даних кандидатів на посади тощо. За умови, що на одного фахівця з даних питань, враховуючи тип підрозділу, припадає близько до 400 осіб, можливостей людини ефективно обробити такий обсяг інформації виявляється недостатнім. Це вимагає пошуку та реалізації нових форм і методів обліку та управління кар'єрою військовослужбовців НГУ. Одним із шляхів вирішення зазначених проблем є автоматизація процесу обліку та управління особовим складом. Інструкцією з організації обліку особового складу НГУ, затвердженої наказом Міністра внутрішніх справ України від 30 січня 2017 року № 73, визначено вимоги щодо удосконалення системи обліку особового складу враховуючи застосування автоматизованих систем управління. На сьогодні у Збройних силах України (далі -ЗСУ) є ряд автоматизованих систем, які використовуються у діяльності кадрових органів та обліку особового складу. Для розроблення коректних рекомендацій щодо подальшої автоматизації діяльності кадрових, стройових органів необхідно провести аналіз стану зазначених систем та визначитись із подальшими заходами щодо приведення їх до вимог в умовах переходу до стандартів НАТО. Питання

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

застосування інформаційних технологій для оцінки ефективності функціонування системи кадрового менеджменту розглядалися фахівцями Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України. Проте у цих публікаціях лише наголошується на необхідність автоматизації кадрових органів без будь-якої конкретизації. На сьогодні у ЗСУ є ряд автоматизованих систем, які використовуються у діяльності кадрових органів. Для розроблення коректних рекомендацій щодо подальшої автоматизації діяльності стройових та кадрових органів необхідно провести аналіз стану зазначених систем та визначитись із подальшими заходами щодо приведення їх до вимог в умовах переходу до стандартів НАТО. Удосконалення системи управління НГУ має базуватися на застосуванні новітніх методів управління, впровадженні сучасних інформаційних технологій, методів оперативного аналізу інформації, підтримки процесів прийняття рішень на основі інтегрованого інформаційного середовища. Система обліку та управління особовим складом є однією з основних систем, що повинна забезпечити визначену боєздатність НГУ. В умовах побудови професійної армії до зазначеної системи пред'являються підвищені вимоги щодо оптимального забезпечення потреб НГУ у професійно підготовлених військовослужбовцях та працівниках, здатних якісно вирішувати складні військово-професійні завдання. Це вимагає пошуку та реалізації нових форм і методів управління людськими ресурсами НГУ. Одним із шляхів вирішення зазначених проблем є автоматизація процесів управління. На сучасному етапі у роботу кадрових органів ЗСУ впроваджені (поставлені на озброєння або використовуються у відповідних підрозділах) наступні автоматизовані системи (далі – АС): інформаційно-аналітична система обліку особового складу ЗСУ “Персонал”; комп’ютерна система центрів комплектування ЗСУ військовослужбовцями за контрактом “Контрактник”; програмний комплекс “Автоматизація роботи районного (міського) комісаріату при проведенні призову громадян” “Призов”; єдина система управління адміністративно господарськими процесами ЗСУ, підсистема “Особовий склад”; програмна система обліку оборонних ресурсів військового формування “Русло-1С”; інформаційно-аналітична система планування мобілізаційного розгортання ЗСУ “Ствол-М/1”. У результаті аналізу та оцінки стану зазначених АС було визначено їх функціональне призначення, переваги та недоліки.

У результаті аналізу недоліків було визначено, що основна причина незадоволення користувачів інформаційною системою, а в даному випадку кадрових органів, криється не в якості обраної АС, а в тому, що етапу підготовки до вибору та впровадженню АС не було приділено достатньо уваги та від АС очікували такі переваги, досягти які вони в принципі не можуть. Кожна із систем здатна вирішити завдання за певним обмеженим напрямом і жодна з них не забезпечує виконання у повній мірі всіх зазначених вище функцій. Можна створити систему, коли АС будуть доповнювати одна одну необхідною інформацією, тобто інтегрувати існуючі засоби до єдиного середовища. Перевагами такої системи є отримання більш повної інформації. Але одразу виникнуть проблеми щодо організації обміну даними між програмними середовищами, на яких зроблені системи, підтримки актуальності даних, здійснення оновлення загальної БД у режимі on-line, забезпечення розділу доступу до даних та усунення впливу зміни налаштувань у будь-якій з АС на процедуру обміну інформацією між всіма АС. Із всіх розглянутих АС підсистема “Особовий склад” найбільш повно охоплює функції (операції), що здійснюють кадрові органи.

УДК 351.743:351.862.1:355.5

Євсєєв В. О., заступник начальника кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник

Панченко В. Ю., начальник кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент, полковник

РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ СПАЛАХІВ НЕБЕЗПЕЧНИХ (ОСОБЛИВО НЕБЕЗПЕЧНИХ) ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ ЛЮДЕЙ І ТВАРИН, ВИНИКНЕННЯ ЕПІДЕМІЙ (ПАНДЕМІЙ) ТА ЕПІЗООТІЙ (ПАНЗООТІЙ)

В сучасній історії нашої держави існують достатньо прикладів участі Національної гвардії України у реагуванні на виникнення зазначених груп медико-біологічних надзвичайних ситуацій.

Основними завданнями, які виконувалися силами Національної гвардії України у визначених умовах, були:

- охорона ізоляторів (обсерваторів) та громадського порядку на прилеглих до них територіях;
- припинення масових порушень громадського порядку біля ізоляторів (обсерваторів);
- блокування карантинних зон і осередків спалахів хвороб;
- охорона громадського порядку в карантинних населених пунктах та на території об'єктів критичної транспортної інфраструктури та ін.

Проте, слід зазначити, що досвіду щодо участі у ліквідації наслідків виникнення масштабних спалахів інфекційних хвороб, епідемій (пандемій), епізоотій (панзоотій) із створенням і залученням угруповань сил та засобів Національна гвардія України на теперішній час немає.

Вочевидь, відсутність зазначеного досвіду обумовлюється тим, що у сучасній історії України відсутні випадки виникнення великих за своїм масштабом вказаних груп медико-біологічних надзвичайних ситуацій, які б потребували створення угруповань сил та засобів для ліквідації наслідків їх виникнення.

УДК 351.862.44

Жабінський В. М., старший викладач кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

Ліщук Р. П., слухач оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ КОНВОЮВАННЯ ДО СУДОВИХ УСТАНОВ В УМОВАХ КАРАНТИНУ (COVID - 19)

Військові частини та підрозділи Національної гвардії України у відповідності до розділу VIII Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про Національну гвардію України» пункту 3¹ продовжують здійснювати конвоювання осіб, узятих під варту та осіб до позбавлення волі до судових установ в умовах карантину, спричиненого інфекційним захворюванням (SARS-CoV-2). Масове розповсюдження такого захворювання призвело до пандемії. Судове конвоювання – конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі, у спеціальних автомобілях до судових установ та назад, а також забезпечення їх охорони під час судових засідань.

В період березень – жовтень 2020 року судовими вартами з конвоювання було відконвойовано більше 7 тисяч осіб, узятих під варту та осіб до позбавлення волі до судових установ в умовах

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

карантинних заходів. Слід зазначити, що згідно із статтею 336 Кримінально процесуально кодексу України суд не має права прийняти рішення про здійснення дистанційного судового провадження, в якому поза межами приміщення суду перебуває обвинувачений, якщо він проти цього заперечує. Поширення коронавірусної хвороби здебільшого не вплинуло на обсяги виконання бойової служби але ризик інфікування зріс в рази.

Конвоювання осіб, узятих під варту та осіб до позбавлення волі в умовах розповсюдження такого захворювання має відповідати дотриманню ряду протиепідемічних заходів, мета яких збереження здоров'я особового складу, зменшення поширення захворюваності.

Насамперед, виникає необхідність обговорення та підписання спільного з адміністрацією судової установи протоколу, щодо зменшення кількості судових процесів з розгляду кримінальних справ, надання процесам черговості та пріоритету їх розгляду виходячи з нагальності (необхідності).

Поряд з тим, окрім дотримання заходів визначених інструкціями (рекомендаціями) МОЗ України, варто здійснювати конвоювання до судових установ з урахуванням наступних особливостей:

проведення якісних інструктажів, щодо дотримання заходів безпеки та використання засобів індивідуального захисту із залученням медичного працівника;

обробку спеціальних автомобілів здійснювати перед початком та після закінчення бойової служби санітарним інструктором – дезінфектором (медичним працівником);

проведення скринінгу температури тіла особового складу варту перед виконанням бойової служби та після її закінчення;

обов'язково передбачати у особового складу варту наявність захисник масок;

доповнити індивідуальні медичні аптечки антисептичним засобом;

обшук осіб, узятих під варту та осіб до позбавлення волі, а також огляд їх речей здійснювати в одноразових медичних рукавичках з використанням металошукачів;

щоденно здійснювати обробку вартового приміщення хлорним розчином.

Пандемія коронавірусної хвороби COVID-19 стала масштабною, глобальною кризою нашого часу а також найбільшим викликом. Врахування вище згаданих особливостей під час здійснення конвоювання осіб, узятих під варту та осіб до позбавлення волі у значній мірі знизить ризики інфікування особового складу Національної гвардії України. В подальшому, перспектива дослідження полягає у розробленні рекомендацій, впровадження відповідних положень, щодо індивідуального захисту військовослужбовців в умовах карантину.

УДК 681.3

Закора О. В., старший викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

Фещенко А. Б., доцент кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

Борисова Л. В., доцент кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат юридичних наук, доцент

АВТОМАТИЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ РУХОМИХ ОБ'ЄКТІВ У ВІДСУТНОСТІ GSM-КАНАЛУ УПРАВЛІННЯ

Необхідність координації руху транспортних засобів сил охорони правопорядку в умовах сучасного міста породила потребу поліпшення управління рухомими одиницями у режимі

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

реального часу. Актуальною також залишається проблема забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій швидкого прямого зв'язку між екіпажами сил охорони правопорядку і базовою станцією (диспетчером), а також між самими екіпажами. Наявні в даний час технічні рішення систем моніторингу рухомих об'єктів дозволяють оперативно відслідковувати стан транспортних засобів на інтерактивній карті, читати статуси їх роботи, давати оперативні команди і безпосередньо зв'язуватися з водіями і екіпажами. У той же час уразливим елементом систем моніторингу, який зараз робить істотний вплив на надійність її функціонування, залишається канал передачі даних підсистеми збору та відображення даних, за яким йдуть сигнали управління і здійснюється передача відомостей про поточні параметри об'єктів моніторингу на сервер обробки даних. В якості такого каналу в сучасних системах моніторингу пропонується переважно використання GSM-каналів зв'язку. При виникненні масштабних надзвичайних ситуацій, а також при виконанні підрозділами сил охорони правопорядку завдань за межами населених пунктів функціонування стільникового зв'язку стає ненадійним або не забезпечується взагалі через низький розвиток відповідної інфраструктури у сільській місцевості. Проблема, таким чином, полягає в забезпеченні системи моніторингу надійним каналом передачі даних, здатним виконувати покладені на нього завдання в умовах надзвичайної ситуації.

Одним з головних елементів сучасних систем моніторингу рухомих об'єктів є підсистема збору і відображення інформації, яка забезпечує збір параметрів руху кожного таких об'єктів, що визначаються навігаційними модулями, встановленими на цьому об'єкті. Функціонування такої підсистеми дозволяє відстежити в реальному часі координати, швидкості руху, статуси і стану додаткових датчиків, включених на рухомому об'єкті, що входить у систему, графічно представити інформацію про пройдений рухомим об'єктом шлях на картах, встановлених як на серверах системи, так і на терміналах спостерігачів сил охорони правопорядку, наносити на карту розраховані маршрути і вказівки, визначати критерії, що дозволяють інформувати спостерігача про порушення у функціонуванні транспортного засобу, обслуговувати бази архівних даних підключених до системи транспортних засобів, розраховувати час роботи забору за вказаний період часу, створювати маршрутні дорожні карти для конкретних машин, аналізувати статистичні дані для оптимізації управління людськими і технічними ресурсами.

По каналах передачі даних здійснює зв'язок з навігаційними модулями, встановленими на транспортному засобі служби охорони правопорядку, GPS-трекера. Головним завданням GPS-трекера є збір і передача на сервер системи у режимі реального часу даних про поточний стан, швидкість і стани включених на транспортному засобі датчиків. Крім цього він може забезпечувати ряд додаткових функцій, таких як розрахунки необхідного часу на переміщення, швидку передачу текстових повідомлень кнопками статусів (станів), на зразок "виїзд на виклик", "на місці", "локалізація", "повернення на базу", або , наприклад, "потрібна допомога".

В умовах надзвичайної ситуації, коли функціонування стільникового зв'язку стає ненадійним, передача даних від GPS-трекерів може здійснюватися резервними засобами – пересувними радіостанціями, які є на озброєнні сил охорони правопорядку: переносними або автомобільними засобами радіозв'язку, обладнаними додатковими пристроями для передачі цифрових текстових, або мовних повідомлень.

Вибір доцільної структури підсистеми збору та відображення даних має проводитися з урахуванням низки технічних і економічних показників підсистеми, що застосовується. Як головні технічні показники цієї підсистеми можуть розглядатися такі, як час передачі даних від GPS-трекера на сервер системи, час обробки обчислювальною підсистемою отриманих даних, час видачі на екран обладнання відображення оперативно-довідкової інформації, максимальна кількість параметрів рухомого об'єкту, що водночас можуть обслуговуватися

системою; коефіцієнт готовності обчислювального комплексу, середнє напрацювання системи на відмову при виконанні функції в умовах НС, вірогідність виникнення помилки у складі системи (безвідмовної роботи технічного засобу) тощо.

Вартість додаткового телекомунікаційного обладнання такої системи буде збільшуватися при збільшенні кількості рухомих об'єктів. Для забезпечення дії великої кількості сил охорони правопорядку може бути обрано інше рішення – розгортання у районі можливої надзвичайної ситуації мобільних ретрансляторів стільникового зв'язку, розміри яких в наш час можуть бути досить компактними. Цей підхід дозволяє також частково забезпечити використання в умовах НС звичайних стільникових терміналів зв'язку для передачі мовних та інших повідомлень.

Для вибору оптимальної структури системи моніторингу, обліку економічної ефективності її функціонування може бути прийнято відношення узагальненого результату застосування цієї підсистеми у реальних умовах до приведеними витратами на будівництво і експлуатацію системи.

За допомогою такої системи диспетчер може постійно контролювати місце розташування рухомих об'єктів, що беруть участь в операції, що дозволяє підвищити оперативність прийняття рішень, збільшити шанси на успіх рятувальної операції, підвищити безпеку праці.

УДК 351.862.211.7

Ігнат'єв О. М., аспірант навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України, підполковник служби цивільного захисту у відставці

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ МОНІТОРИНГУ ПОТЕНЦІЙНО НЕБЕЗПЕЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Очевидно, що існування України як суверенної та стабільної держави, її прогресивний розвиток та безпека неможливі без розроблення і впровадження цілеспрямованої системи політики захисту національних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз. Усе це зумовлює актуальність проблем національної безпеки і військової політики України. Безпека - це стан, коли кому, чому-небудь ніщо й ніхто не загрожує; водночас це й діяльність людей, суспільства, держави щодо виявлення, запобігання, послаблення, усунення і відвернення загрози, здатної знищити матеріальні та духовні цінності, перешкодити прогресивному розвитку.

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека – найвища соціальна цінність в Україні. Реалізація цієї норми Конституції України – головна ціль державної політики національної безпеки, про що свідчить Указ президента України №392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України».

Ураховуючи фундаментальні національні інтереси, визначені Конституцією України і Законом України «Про національну безпеку України», забезпечення національної безпеки досягається, в тому числі, і забезпеченням екологічної безпеки, створенням безпечних умов життєдіяльності людини, зокрема на територіях, що постраждали внаслідок бойових дій, розбудовою ефективної системи цивільного захисту.

У статті 28 Стратегії національної безпеки України визначається, що в теперішній час «Триває нераціональне використання природних ресурсів, деградація лісів, водних басейнів, сільськогосподарських угідь... Можливості адаптації економіки, систем життєзабезпечення та цивільного захисту до зміни клімату є недостатніми. Зберігається негативний вплив

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

триваючих бойових дій на територіях окремих районів Донецької і Луганської областей та наслідків Чорнобильської катастрофи на екологію і здоров'я людей».

Значна концентрація промислових виробництв в окремих регіонах держави, функціонування великих промислових комплексів, де зосереджено потенційно небезпечні об'єкти (ПНО) різних категорій та потужності в цілому обумовлює зростання ризиків виникнення надзвичайних ситуацій (НС) техногенного характеру.

Негативно впливає на стан державної системи цивільного захисту відсутність єдиної системи моніторингу і прогнозування ризиків виникнення НС. Зокрема, повільно впроваджуються в практичну діяльність положення Концепції управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Так, моніторинг і прогнозування ризику виникнення надзвичайних ситуацій в Україні здійснюється на рівні регіональних, галузевих та інших відокремлених складових, не об'єднаних в єдину інформаційно-аналітичну систему. Тому необхідно провести вдосконалення системи моніторингу стану ПНО в частині більш широкого застосування засобів сучасних інформаційних систем.

Відбувається зростання і техногенних загроз у зоні проведення Операції Об'єднаних Сил на Сході України. Унаслідок військових дій на тимчасово окупованій території знищено, зруйновано та пошкоджено значну кількість загально-регіональних об'єктів критичної інфраструктури (інженерні мережі, нафтогазопроводи та ін.), що загрожує екологічній безпеці, здоров'ю та безпеці життєдіяльності населення на підконтрольній та непідконтрольній територіях. Надзвичайну небезпеку для населення і довкілля регіону формує затоплення шахт з каморою атомного вибуху (шахта Юнком, 1979 р.) та вихід на поверхню токсичних шахтних вод із отруєних виробок шахт міст Горлівка та Микитівка. Це створює реальну загрозу потрапляння їх до р. Сіверський Донець, що є головним джерелом питного та господарського водопостачання регіону, а також до Азовського моря.

На жаль, сучасний стан єдиної державної системи та сил цивільного захисту характеризується наявністю комплексу проблем, що потребують нагального вирішення. Насамперед, структура та чисельність формувань Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту (ОРС ЦЗ) неповною мірою враховує обсяги покладених на них завдань та особливості реагування на НС техногенного характеру у відповідних регіонах держави. Крім того, існує необхідність у технічному переоснащенні сил цивільного захисту сучасними зразками техніки, рятувальним обладнанням та спецзасобами. На оснащенні підрозділів ОРС ЦЗ близько 75 % автомобільної та пожежно-рятувальної техніки знаходиться в експлуатації від 15 до 45 років, значна частина якої потребує капітального ремонту або списання. Темпи фізичного та морального старіння випереджують темпи поставок нових зразків у 15 разів, що у найближчій перспективі призведе до значного зниження здатності підрозділів виконувати завдання за призначенням.

Таким чином очевидно, що вкрай назріла необхідність визначити комплекс робіт із створення системи моніторингу стану ПНО і прогнозування НС; забезпечити укомплектування ОРС ЦЗ сучасною спеціальною технікою і оснащенням у відповідності до обсягів покладених на них завдань з урахуванням регіональних особливостей прояву НС техногенного характеру; розробити пропозиції щодо оптимізації та приведення організаційної структури єдиної державної системи цивільного захисту відповідно до змін адміністративно-територіального устрою держави, перерозподілу повноважень та децентралізації влади з метою мінімізації та запобігання вказаних загроз.

УДК.355.426.4: 351.742

Ковальов І. В., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, полковник

ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ПЛАНУВАННЯ У ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки.

Службово-бойова діяльність підрозділів Національної гвардії України полягає у профілактичних, охоронних, режимних, ізоляційно-обмежувальних заходах (діях) та спеціальних операціях, які проводяться у мирний час, за надзвичайних обставин та воєнний час з метою охорони об'єктів, забезпечення суверенітету і територіальної цілісності держави, її конституційного ладу, громадської безпеки, законності та правопорядку.

В основу планування покладено надання командирам підрозділів права самостійно обирати порядок підготовки підпорядкованих підрозділів, визначати найбільш доцільні форми і методи проведення заходів підготовки, які забезпечать набуття визначених спроможностей, та планувати використання виділених на підготовку необхідних ресурсів.

Під плануванням службово-бойової діяльності розуміється колективна робота під керівництвом командира підрозділу, щодо визначення текстуального та графічного відображення найбільш оптимальної послідовності та обсягу заходів у підрозділі (навчання усіх категорії військовослужбовців, оволодіння штатною зброєю і військовою технікою та інші) способами їх застосування з завданням, успішного виконання поставлених завдань за призначенням.

Процес планування, незалежно від його виду, можна поділити на три формальні етапи:

1) етап постановки завдання – планування містить у собі формулювання цілі й аналіз проблеми планування. Аналіз проблеми полягає у вивченні та порівнянні фактично досягнутого або очікуваного на момент розроблення плану стану об'єкта планування з необхідними цільовими значеннями параметрів;

2) етап розроблення плану – передбачає визначення можливих варіантів рішення проблеми планування, прогнозування можливих наслідків їхньої реалізації для організації, оцінювання варіантів і прийняття планового рішення;

3) етап реалізації планового рішення – полягає в доведенні планового рішення до виконавців у вигляді планових завдань, нормативів, показників.

Результатом процесу планування службово-бойової діяльності є система взаємозалежних планових документів.

УДК 351:380

Кузін П. Є., курсовий офіцер курсу №2 командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, старший лейтенант

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ В ЛІКВІДАЦІЇ АКЦІЙ МАСОВОЇ НЕПОКОРИ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Відповідно до змін Закону «Про Національну гвардію України», внесених Президентом України, до основних функцій, що покладені на підрозділи Національної гвардії України (НГУ) додана нова функція: участь у припиненні групових протиправних дій осіб, узятих під варту, засуджених, а також ліквідації наслідків таких дій в установах попереднього ув'язнення, виконання покарань (кризова ситуація). На сьогодні на території України нараховується більше ніж 170 установ виконання покарань, чисельність в яких досягає до 2500 тис. осіб. Тому, для реагування на ситуації, що можуть виникнути в цих установах необхідно залучати сили і засоби, великі за своєю чисельністю. На сьогодні, керівними документами не в повній мірі передбачені дії НГУ у виконанні таких завдань. Не визначені сили та засоби, що необхідно залучати, їх чисельний та функціональний склад. Не розроблений перелік сценаріїв і ситуацій, що можуть виникнути в ході групових протиправних дій. Не визначено, якого саме якого оперативного успіху необхідно досягти. Відсутній практичний досвід НГУ у виконанні таких завдань. Так, до останнього часу для ліквідації такої кризової ситуації залучались сили та засоби установ виконання покарань. Аналіз нормативно-правового забезпечення сусідніх держав показав, що основним підрозділом, який відповідає за ліквідацію кризових ситуацій в установах виконання покарань, є аналогічний за своєю структурою НГУ. Зокрема, внутрішні війська Придністровської Молдавської Республіки, внутрішні війська Республіки Білорусь, внутрішні війська Киргизької республіки тощо. Саме, НГУ є військовим формуванням з правоохоронними функціями, до складу якої входять сили та засоби, що здатні швидко реагувати на кризові ситуації в середині держави. Тому, в доповіді пропонується розробити нормативно-правове забезпечення дій НГУ по припиненню масових заворушень і групової непокори з боку засуджених. Внести зміни до Програм бойової та спеціальної підготовки щодо проведення тактико-спеціальних навчань та тренувань, метою яких є відпрацювання дій по припиненню групових протиправних дій осіб, узятих під варту, засуджених. Звернути увагу на подальші дії сил НГУ, коли може виникнути необхідність у переміщенні засуджених з місця конфлікту. Це дозволить підвищити професійну майстерність сил НГУ, їх готовність до дій при виникненні кризових ситуацій в установах виконання покарань.

УДК 351.75

Кулешов О. П., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ КОНВОЮВАННЯ ЗАСУДЖЕНИХ ЖІНОК ІЗ ДІТЬМИ ТА ВАГІТНИХ ВАРТАМИ НГУ

Конвоювання засуджених, підсудних, слідчо-заарештованих вяртами Національної гвардії України є однією з найважливіших функцій Національної гвардії України. Під час виконання завдань бойової служби варту НГУ здійснюють обмін спеціального контингенту з підрозділами Національної поліції, органами Державної кримінально-виконавчої служби,

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

частинами та підрозділами НГУ в пунктах обміну.

Конвоювання всіх осіб згідно чинного законодавства здійснюється на загальних для всіх засуджених громадян підставах відповідно до норм, які викладені в Кримінально-виконавчому Кодексі та наказі МВС від 24.12.2019 року № 1090.

Обшук психічно хворих, осіб, які відмовляються від приймання їжі, хворих активною формою туберкульозу легенів, а також огляд жінок, дітей віком до трьох років, які слідуєть разом з матерями, речей і продуктів харчування проводять працівники органу-відправника.

Для жінок з малолітніми дітьми та вагітних існує окрема встановлена норма для конвоювання. Так, зокрема, відповідно наказу МВС від 24.12.2019 року № 1090 без супроводжуючих медичних працівників не приймаються: жінки, які мають вагітність понад 24 тижні або дітей віком до трьох років. Відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 10.11.1994 року № 761-22 (наказ №050 від 25.11.94) без супроводжуючих медичних працівників не приймаються: жінки, які мають вагітність більше шести місяців або дітей віком до двох років. Як показує це порівняння – вік дитини та термін вагітності мають дещо різні показники.

У разі якщо з особами, узятими під варту та/або засудженими до позбавлення волі, прямує супроводжуюча особа, начальник варти враховує її пропозиції щодо тримання та конвоювання осіб, що знаходяться під охороною варти. Власне ім'я та прізвище супроводжуючих зазначаються в довідці-витягу з особової справи. В особи, призначеної для супроводження осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі, начальник варти перевіряє службове посвідчення (посвідчення особи, посвідчення на відрядження), записує до постової/дорожньої відомості, дорожнього листа її власне ім'я та прізвище, номер посвідчення і ким воно видано, а також на якій ділянці маршруту супроводжуючий прямував із вартою. В спеціальному вагоні йому надається для відпочинку місце в купе провідника та видаються постільні речі.

Відповідно наказу МВС від 24.12.2019 року № 1090 під час конвоювання у спецвагоні жінок з малолітніми дітьми дозволяється підігрівати молоко та чай на кухні варти. А відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 10.11.1994 року № 761-22 (наказ №050 від 25.11.94) під час конвоювання у спеціальному вагоні жінок з дітьми віком до двох років для них дозволяється підігрівати молоко та чай на кухні парти. Як видно з цього прикладу – визначення не відповідають одне одному.

Наступне, відповідно наказу МВС від 24.12.2019 року № 1090 під час розміщення осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі, у камерах спецвагону враховується наявність серед переміщених осіб вагітних жінок або жінок із дітьми віком до трьох років, а також осіб з інфекційними захворюваннями. Як правило, у першій камері спецвагону розміщують неповнолітніх або жінок (норма посадки в камері вагону не визначена). У першу чергу прийманню підлягають: жінки вагітні (понад 24 тижні) або з дітьми віком до трьох років, а також хворі із супроводжуючими медичними працівниками, неповнолітні і ті, які направляються за викликами судів та які підлягають екстрадиції.

Відповідно Постанови Кабінету Міністрів України від 10.11.1994 року № 761-22 (наказ №050 від 25.11.94) норма посадки засуджених у спеціальний вагон 80 осіб із розрахунку по 12 осіб у великі і по 5 осіб у малі камери. У разі розміщення у камерах вагітних жінок або жінок із дітьми віком до двох років норми посадки скорочуються на 50%. Що свідчить про відмінність визначених норм посадки від вище наведеного прикладу.

Таким чином: організація служби з конвоювання відповідно чинного законодавства, суворе дотримання належних норм утримання осіб спецконтингенту, врахування всіх цих особливостей при охороні засуджених та заарештованих при конвоюванні надасть вартам НГУ можливість якісно та чітко виконувати покладені на них обов'язки.

УДК 355.4

Лазар Р. В., курсовий офіцер курсу №2 командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, старший лейтенант

НЕОБХІДНІСТЬ ВИВАЖЕНОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ ПРИ ПРОВЕДЕННІ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ

Операція – це не просто сукупність певних дій та їх встановлена послідовність виконання, але й комплекс взаємопов'язаних заходів, методів та способів, покликаних зупинити збройних конфлікт на певній території та, як наслідок, привести до миру та спокою. Без сумніву, як і будь-яка правова категорія операції, а особливо миротворчі операції, мають ряд характерних ознак, серед яких є: бажання двох сторін залагодити конфлікт, тобто сторони погоджуються на проведення операції задля встановлення миру; інтегрованість залучення миротворців з різних країн світу; використання силових методів та засобів лише у виключних випадках задля захисту місії; зупинення та попередження насильницьких дій; упровадження таких заходів, які стали б запорукою встановлення миру на певній території та успішне його панування. Законодавець розуміє значення проведення миротворчих операцій за участі України, відповідно це відображається у прийнятті цільових нормативноправових актів, таких як: Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 року «Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України», Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції з підготовки та застосування національних контингентів, національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки», Закон України «Про схвалення рішення Президента України щодо направлення миротворчого контингенту для участі України в Силах Організації Об'єднаних Націй із спостереження за роз'єднанням ізраїльських і сирійських військ», Постанова Кабінету Міністрів України «Про фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності українського миротворчого контингенту, що направляється до складу Сил ООН із спостереження за роз'єднанням ізраїльських і сирійських військ». Існує об'єктивна необхідність з'ясування термінологічного наповнення понять, що використовуються в контексті здійснення миротворчої операції. Превентивна дипломатія (preventive diplomacy) – це комплекс заходів, спрямованих на запобігання розвитку конфлікту між сторонами; вирішення конфліктної ситуації на початковому етапі та попередження вжиття більш суворих заходів. На даному етапі можуть використовуватись переговори, медіаторство, компроміс та взаємодопомога. Наступний термін, який вимагає тлумачення – це операція зі встановлення миру (reacemaking operation) – що має на меті використання дипломатичного інструментарію задля залагодження конфлікту. Використання таких методів, які переконують ворогуючі сторони припинити конфлікт та укласти мир. Даний вид операції може включати проведення переговорів, підписання угоди про мир, виключаючи використання силових методів щодо вирішення конфлікту. Варто звернути увагу на операцію з організації миру (reasebuilding operation) – передбачає використання цілого комплексу заходів щодо трансформації ситуації зі стану війни до миру. Даний вид операції передбачає не просто укладення угоди про мир, але й довготривале планування задля забезпечення миру. У короткостроковій перспективі передбачає використання заходів з охорони, забезпечення стабільності та надання гуманітарної допомоги. У довгостроковій перспективі передбачає створення економічної, соціальної та політичної стабільності задля встановлення тривалого стану миру. Операція з підтримання миру (reasekeeping operation) – передбачає бажання двох сторін вирішити конфлікт шляхом укладення угоди про перемир'я, у даному випадку використовуються заходи задля підтримання стану миру. Миротворці діють неупереджено і незалежно. Використання силових засобів може бути лише у виключних випадках задля захисту місії. Операція з примусу до миру (rease enforcement operation) – передбачає використання прямих та непрямих силових заходів до ворогуючих сторін задля приведення їх до стану миру.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

УДК 355.426.4 : 351.743

Луцьов О. Ю., викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

Карпенко С. І., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

МОДЕЛЮВАННЯ РУХУ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ ДЛЯ РОЗВІДКИ ОБСТАНОВКИ ПІД ЧАС ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ СИЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Згідно до Закону України "Про Національну гвардію України" Національна гвардія України (НГУ) є основним суб'єктом з припинення масових заворушень. При здійсненні заходів щодо припинення масових заворушень НГУ координує діяльність сил та засобів правоохоронних органів, залучених до припинення зазначених протиправних дій.

Найбільш складним завданням у забезпеченні громадської безпеки є ліквідація масових заворушень в населених пунктах. Масові заворушення не є стихійно виникаючим суспільним явищем, а являються складним і досить дієвим інструментом досягнення конкретних цілей окремих осіб, груп осіб або партій (блоків). Завдання з ліквідації масових заворушень є одним з основних завдань сил охорони правопорядку, до яких відносяться й Національна гвардія України.

Ефективність виконання завдань припинення масових заворушень силами НГУ залежить від оперативності, об'єктивності та повноти розвідувальної інформації. Застосування безпілотних літальних апаратів (БПЛА) дозволяє підвищити якість розвідки. Практика показує, що відсутність або несвоєчасність розвідувальної інформації, особливо за умов різких змін обстановки може призвести до зриву поставленого завдання. Існуючі методи розвідки із застосування безпілотних літальних апаратів мають ряд недоліків, подолання їх можливо за рахунок розроблення раціональних тактичних прийомів.

Застосування групи безпілотних літальних апаратів суттєвим чином підвищить ефективність проведення розвідувальних дій підрозділами Національної гвардії України по зрівнянню із застосуванням поодиноких безпілотних літальних апаратів.

Тематика застосування БПЛА, в різних сферах діяльності людини, в останній час набула великої актуальності. В той же час застосуванню БПЛА в спеціальній операції з припинення масових заворушень приділено недостатньо уваги. В існуючих джерелах відсутні дані про раціональні тактичні прийоми застосування розвідувальних безпілотних літальних апаратів при виконанні завдань припинення масових заворушень силами НГУ.

Тому, пропонується розроблення моделі групового руху розвідувальних безпілотних літальних апаратів при виконанні завдань з припинення масових заворушень силами Національної гвардії України. Визначена модель дозволить підвищити якість розвідки під час припинення масових заворушень силами НГУ.

УДК 351:380

Надолинний О. В., заступник начальника курсу №2 командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, старший лейтенант

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Проведений аналіз досвіду захисту об'єктів критичної інфраструктури в провідних країнах світу. На основі проведеного аналізу, а також вивчення і узагальнення надбав

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

вітчизняних фахівців в предметній галузі наведені можливі шляхи удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури України. Саме сьогодні, за всю історію незалежності, Україна протистоїть самому серйозному виклику своїй національній безпеці. Загострення соціально-політичної кризи в державі за умов ведення проти України гібридної війни, підвищення ймовірності скоєння на її території диверсійно-терористичних актів та руйнування численних об'єктів інфраструктури в зоні проведення антитерористичної операції – все це визначає ті сучасні реалії, в яких сьогодні існує Україна, і в яких має забезпечуватися безпека її громадян, суспільства і держави. Очевидно, що сектор безпеки та оборони України потребує докорінного реформування, яке має відбуватися з урахуванням світового досвіду та проголошеного курсу на євроінтеграцію і вступу в Організацію Північноатлантичного договору (НАТО). Зазначені чинники роблять особливо актуальним удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури України, який активно розвивається у провідних країнах – членах Європейського Союзу та НАТО як один із сучасних шляхів реалізації політики безпеки людини, суспільства та держави. Проведений аналіз досвіду захисту об'єктів критичної інфраструктури в провідних країнах світу, вивчення і узагальнення надбань вітчизняних фахівців в предметній галузі з урахуванням прийнятих в Україні нових нормативно-правових актів в сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури показав, що можливими шляхами удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури нашої держави можуть бути:

- прийняття нових або внесення змін в існуючі нормативно-правові акти з метою визначення основних понять (захист критичної інфраструктури, суб'єкти захисту критичної інфраструктури тощо);
- розроблення критеріїв та методології віднесення об'єктів до переліку об'єктів критичної інфраструктури;
- створення загального переліку об'єктів критичної інфраструктури України;
- внесення змін до існуючої класифікації загроз об'єктам критичної інфраструктури;
- утворення органу, який буде визначений як відповідальний за координацію діяльності всіх суб'єктів захисту об'єктів критичної інфраструктури України.

УДК. 355.426.4 : 351.742

Назаренко О. Л., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

Лиходій О. В., старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, службовець

ОЦІНКА КОМАНДИРОМ ПІДРОЗДІЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ МЕХАНІЗМІВ УТВОРЕННЯ НАТОВПУ ПІД ЧАС ВИРОБЛЕННЯ СПОСОБУ ЗАПОБІГАННЯ (ПРИПИНЕННЯ) МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Масові заворушення є тяжким злочином, вони дестабілізують обстановку, порушують нормальну життєдіяльність громадян, роботу підприємств, установ, організацій і є загрозою політичного ладу держави. У зв'язку з цим необхідно звертати особливу увагу на підготовку командирів Національної гвардії України (далі НГУ), які будуть виконувати завдання з припинення протиправних дій шляхом проведення спеціальних заходів.

Однією із функцій НГУ є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян. На будь-якому заході, де збирається велика кількість людей, натовп може перетворитись в агресивний або

**II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України**

27 жовтня 2020 року м. Харків

панічний, – це небезпечно, як для тих людей, які знаходяться у натовпі, так і для особового складу сил безпеки.

Знання теорії механізму утворення натовпу дозволяють командирам сил безпеки підвищити ефективність їх дій під час проведення спеціальних заходів по припиненню масових заворушень і групових порушень громадського порядку та своєчасно визначити момент застосування способу впливу на натовп. Слід враховувати, що крім загальних рис масових заворушень і групових порушень, кожен з рухів протесту має свої особливості і свою класифікацію натовпу. Як писав німецький вчений-публіцист В. Швельбел: «Коли окремі люди утворюють масу, то гідність кожного з них окремо гине під ногами натовпу».

Командиру необхідно зрозуміти, що ж таке натовп. Фактично, натовп – це не скупчення великої кількості людей, а матеріалізована емоція колосальної сили. Як і будь-яке інше соціальне явище, натовп можна класифікувати за різними ознаками. За основу класифікації натовпу в доповіді визначені такі ознаки, як керованість і характер поведінки.

Спираючись на соціально-психологічну класифікацію, командиру підрозділу при виконанні завдань по охороні громадського порядку і припиненню масових заворушень необхідно оцінювати дії громадян в ході проведення масових заходів і враховувати загальні і специфічні особливості масових заходів, які залежать від таких факторів: існуюча система соціально-економічних відносин; рівень правових знань тієї чи іншої групи населення; зовнішні умови проведення і рівень організаційних заходів; кількість учасників в масовому заході; соціально-психологічні закономірності формування груп людей, їх образ життя, режим праці, соціальний статус і т. д.; несприятливі метеорологічні умови, місцеві звичаї, традиції та ін.

Масштаб масових заворушень оцінює командир підрозділу під час вивчення стану сторін конфлікту (протистояння) в районі виконання завдань з урахуванням прогнозованого характеру дій правопорушників. Також командир підрозділу враховує фон, на якому проходять масові заворушення. Одночасно необхідно враховувати, що ті ж самі форми і методи можуть виявитись ефективними в одних випадках і неприйнятними в інших, що викликає необхідність здійснювати комплекс заходів по прогнозуванню ситуації та плануванню заходів профілактичної спрямованості на основі поточної інформації.

Збільшення агресивності правопорушників, поліпшення їх технічної оснащеності, збільшення числа тяжких злочинів, зростання терористичних загроз вимагають ретельної підготовки до виконання завдань з припинення масових заворушень, застосування сучасної тактики з урахуванням специфіки проведення заходів, нарощування оснащеності НГУ новими видами спеціальних засобів підвищеної ефективності.

Таким чином, в сучасних умовах протидія груповим порушенням громадського порядку і масовим заворушенням є складним і відповідальним завданням, в ході вирішення якого пріоритетне значення має надаватися мирному вирішенню конфліктів без суттєвих втрат і загрози для життя людей.

УДК 355.451

Ничитайло І. М., доцент кафедри національної безпеки Національної академії Служби безпеки України, кандидат юридичних наук, доцент

Карпенко С. В., магістрант Національної академії Служби безпеки України

МІСЦЕ І РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО НАРАТИВУ У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Поштовхом до розвитку в нашій державі стратегічних комунікацій стало затвердження Президентом України у 2015 році Воєнної доктрини України, в якій було надано визначення

**II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України**

27 жовтня 2020 року м. Харків

цьому поняттю, а також окреслено напрямки із застосування зазначених комунікативних можливостей держави. Згодом, у 2017 році, було затверджено Доктрину інформаційної безпеки України, в якій визначено сутність не лише стратегічних комунікацій, а й урядових та кризових комунікацій, а також стратегічного нарративу. Саме цей період характеризується початком дослідження нарративів, у тому числі стратегічного характеру, що і обумовлює актуальність та перспективність дослідження.

Дослідженням стратегічних комунікацій, у тому числі формуванню та поширенню нарративів присвячено наукові роботи, зокрема, А. Баровської, О. Дзьобаня, Д. Дубова, Г. Почепцова. У той же час питання доцільності, функціональності визначення загальнодержавних нарративів, а також шляхи їх подальшого поширення на сьогодні ще не є достатньо вивченими.

Правове підґрунтя стратегічному нарративу міститься у Доктрині інформаційної безпеки України, де він визначений як «спеціально підготовлений текст, призначений для вербального викладення у процесі стратегічних комунікацій з метою інформаційного впливу на цільову аудиторію».

Безпосередньо стратегічний нарратив є складовою частиною стратегічних комунікацій, які у свій час було започатковано у Сполучених Штатах Америки, зокрема як механізм популяризації цілей НАТО.

Як зазначають дослідники, для політичної сфери найбільш розповсюдженими є такі види нарративів, як особистісний (нарратив політика), який виконує презентаційну функцію і відіграє важливу роль у формуванні політичного іміджу; ідеологічний (нарратив-доктрина), основу якого складає комплекс ідей, доктрина, яка лежить в основі партійної ідеології; та нарратив події (нарратив політичних подій і ситуацій), який виконує одразу кілька функцій: виступає поясненням визначеного політичного курсу; пояснює політичну ситуацію, що склалася; пояснює ті чи інші політичні акції.

На сьогодні беззаперечним є факт, що стратегічний нарратив стає основною зброєю в системі стратегічних комунікацій, яка не просто лобює інтереси держави, а й може використовуватися для агресії і нападу шляхом здійснення інформаційно-психологічних впливів.

Зважаючи на зазначене, при вирішенні питання забезпечення національної безпеки держави, у тому числі її інформаційної складової, доцільно приділяти увагу питанню формування стратегічних нарративів, у тому числі посилювати наукові дослідження із зазначеної тематики.

УДК 303.722.29

Петік А. В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ З ПРИПИНЕННЯ ГРУПОВИХ ПРОТИПРАВНИХ ДІЙ ЗАСУДЖЕНИХ В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Національна гвардія України (НГУ) є військовим формуванням з правоохоронними функціями та призначена для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій.

Ефективність будь-якого процесу, в тому числі і процесу застосування угруповань військ (сил) НГУ оцінюється за допомогою показників і критеріїв. Вибір критерію ефективності – центральний, найвідповідальніший момент дослідження будь-якої системи. Вважається, що набагато корисніше знайти неоптимальне рішення правильно обраному критерію, ніж навпаки – оптимальне при неправильно обраному критерії.

Процес відбору критерію ефективності, як і процес визначення переліку цілей (завдань), є значною мірою суб'єктивним, творчим, потребуючим в кожному окремому випадку індивідуального підходу. Найбільшою складністю відрізняється вибір критерію ефективності рішень в операціях, які реалізуються ієрархічними системами, до яких відносяться УВ(с). Для виконання завдань з ліквідації групових протиправних дій засудженими в установах виконання покарань сили НГУ можуть залучатись для:

- ізоляції району оперативного застосування (УВП);
- ведення переговорів з ув'язненими до та під час силової фази спеціальної операції;
- блокування УВП за зовнішнім периметром з метою недопущення втечі засуджених;
- блокування УВП з метою недопущення зовнішнього впливу та надання допомоги засудженим;
- охорона громадського порядку та підтримання відповідного правового режиму в зазначеному районі;
- вилучення та затримання найбільш активних учасників та організаторів бунтів;
- переслідування засуджених при скоєнні втечі з УВП;
- конвоювання та евакуація спеціального контингенту з зони конфлікту;
- посилення охорони установи виконання покарань.

Різноманіття показників і критеріїв для оцінювання ефективності застосування НГУ вимагає, щоб їх вибір здійснювала особа, яка приймає рішення. Для недопущення помилок їх потрібно вибирати виходячи з цілей (завдань), які необхідно вирішувати угрупованням НГУ, загальних вимог до показників і, головне, зі здорового глузду.

УДК.351.74

Прохоренков Д. В., викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОЇ ВПЛИВУ, СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ТА ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПІДРОЗДІЛАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

На сьогодні Україна продовжує стратегічний курс на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, про що були внесені зміни у Конституцію України (ст. 85, 102, 116), а саме визначено повноваження Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України стосовно забезпечення виконання даного курсу. Особливості сучасного етапу інтеграції України до Європейського Союзу та НАТО полягають у створенні необхідних умов для такого членства. Однією з таких умов є наближення Національної гвардії України за показниками управління, підготовки, технічного оснащення та матеріального забезпечення до стандартів, установлених для аналогічних формувань відповідних держав - членів ЄС та НАТО, в тому числі у сфері охорони громадського порядку.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Сьогодні актуальним є пошук та запровадження європейських підходів у сфері застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї правоохоронними органами під час виконання завдань з охорони громадського порядку, побудови моделі та градації дій відповідно до стандартів, принципів та норм, які вироблені у світі. Важливе теоретичне та практичне значення на цьому шляху має досвід правоохоронних органів інших країн Європи та світу, знання порядку та умов застосування сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї під час забезпечення охорони громадського порядку. А, як ми знаємо, одною із завдань НГУ є охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, що в свою чергу визначено в основних функціях, а саме охорона громадського порядку, забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян (Закон України «Про Національну гвардію» ст. 1,2).

Патрульні та кінологічні підрозділи Національної гвардії України з 01 серпня 2019 року почали залучатися до самостійного виконання завдань служби з ОГП, а з початком введення карантину на території України з березня 2020 року виконують завдання щодо дотримання санітарного режиму в містах країни. Під час виконання завдань військовослужбовці НГУ можуть стикатися з правопорушеннями, які здійснюють особи з агресивною поведінкою, що в свою чергу вимагає від військовослужбовців НГУ, застосування відповідної сили з метою припинення правопорушення, відновлення правопорядку, а також необхідної особистої безпеки та безпеки громадян. У зв'язку з цим виникає потреба пошуку шляхів досягнення розумного балансу між необхідністю захисту прав людини на життя і здоров'я та забезпечення інтересів держави і суспільства, між існуючими повноваженнями військовослужбовців НГУ, що стосуються застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї під час виконання завдань служби з ОГП, з використанням та запровадження європейських підходів та досвіду зарубіжних країн.

Метою дослідження є вивчення досвіду умов та порядку застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї правоохоронними органами зарубіжними країнами, технік, методик та моделей застосування сили, а також шляхів його використання військовослужбовцями Національної гвардії України під час виконання завдань служби з ОГП та в майбутньому створення моделі застосування сили з дотримання вимог законодавства України.

УДК 351.75

Пташка С. Д., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ ОСОБЛИВОЮ ВАРТОЮ ПІД ЧАС КОНВОЮВАННЯ ЗАСУДЖЕНОГО ДО ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань які визначенні у законі України «Про Національну гвардію»

Серед завдань, що покладаються на підрозділи Національної гвардії України особливе місце займає службово-бойова діяльність пов'язана з конвоюванням спеціального контингенту під охороною варті, а саме засуджених до довічного позбавлення волі. Виконання таких службово-бойових завдань, пов'язані з підвищеним ризиком для здоров'я та життя особового складу. Виконання службово-бойових завдань з конвоювання – справа відповідальна та небезпечна, що вимагає високого професіоналізму, витримки, сміливості, сильного характеру, тобто, певного набору рис та якостей, необхідних для її виконання.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Особлива варта повинна забезпечити повну ізоляцію осіб, яких вона конвоює, від сторонніх громадян та інших осіб, які знаходяться під охороною варти та не допустити втечі та інших надзвичайних подій засудженим з під варти. У разі коли з вартою слідує працівник поліції, служби безпеки або прокуратури, начальник варти виконує їх вказівки щодо правил тримання конвойованих осіб.

Розглянемо особливості організації та виконання службово-бойового завдання по конвоюванню особливими вартами.

Рішення на виконання кожного службово-бойового завдання по конвоюванню особливими вартами приймає командувач Національної гвардії України.

Підставою для приймання до конвоювання є:

– рішення командувача НГУ на виконання кожного службово-бойового завдання по конвоюванню особливими вартами;

– заявка на конвоювання осіб засуджених до довічного позбавлення волі;

– особова справа, запечатана в пакеті з доданою до неї довідкою з особової справи - на кожну особу;

– продовольчі атестати та дорожні списки на кожну особу, яка направляється в пункт призначення;

Всі документи на конвойованих оформляються і скріплюються гербовою печаткою органом відправником. Внесені виправлення обумовлюються та завіряються. Розпечатувати особові справи й документи на конвойованих забороняється.

Огляд засуджених до довічного позбавлення волі проводить особисто начальник особливої варти, в спеціально відведеному для цього місці в установі виконання покарань (органа відправника).

Розміщуються засуджені до довічного позбавлення волі по одному в камері, окремо від інших категорій спецконтингенту.

Конвоювання осіб у спеціальному автомобілі до місця посадки у спеціальний вагон, а також до місця позбавлення волі в пункті призначення (пересадки) проводиться особисто начальником і, як правило, під контролем офіцера частини. Ключі від камер та наручників на період конвоювання знаходяться тільки у начальника особливої варти.

Спеціальні автотранспорт в початкових пунктах, пунктах пересадки і здачі виділяють частини, а поза пунктами дислокації частин орган-відправник (одержувач).

Засуджені до довічного позбавлення волі конвоюються по одному, від спеціального автомобіля до вагона в першу чергу (перед завантаженням спец. контингенту плановою залізничною вартою), а назад в останню (після висадки спецконтингенту плановою залізничною вартою). В пункті призначення начальник варти здає конвойованого черговому помічникові начальника органу-одержувача під розписку в дорожньому листі варти.

В ході проведеного аналізу з врахуванням особливостей несення служби особливою вартою під час конвоювання засуджених до довічного позбавлення волі, спорядженими від НГУ свідчить про те, що організація виконання завдань по конвоюванню спецконтингенту інколи відбувається з порушенням вимог керівних документів. Так, при конвоюванні плановою вартою у спеціальному вагоні по маршруту Дніпро – Кривий Ріг, сталася надзвичайна подія, був здійснений напад засудженим до довічного позбавлення волі на чатового із застосуванням вогнепальної зброї, у наслідок чого чатовий загинув. Це свідчить про те, що приймання та проведення огляду засудженого проходило з порушенням.

Таким чином, розглянувши особливості утримання осіб (засуджених) узятих під варту під час конвоювання та враховуючи вимоги керівних документів щодо виконання посадовими особами варти своїх обов'язків, недопущення надзвичайних подій під час виконання завдань бойової служби пропонується: якісний підбір складу варт щодо виконання завдань бойової служби; приймання та проведення огляду засуджених до довічного позбавлення волі

(особливо небезпечних злочинців), проводить особисто начальник варти під контролем чергового по вартам; під час конвоювання та утримання засудженого у спеціальному автотранспорті засуджений постійно знаходиться у наручниках (в положенні руки позаду); особисті речі засудженого до довічного позбавлення волі повинні знаходитися у начальника варти, видавати на прохання засудженого тільки НВ при повторному огляді; крім чатового який несе службу біля камери з засудженим повинен постійно знаходитися ПНВ або НВ. Враховуючи наданні пропозиції дадуть можливість уникнути особовому складу варти надзвичайних подій та якісно виконати поставлене завдання, які передбаченні вимогами керівних документів.

УДК 355.1.

Стародубцев С. О., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ КОМАНДИРА В УПРАВЛІННІ ПІДРОЗДІЛОМ

Наука управління, являючи собою систему знань, дозволяє перетворювати і прогнозувати всі види управлінської діяльності, в тому числі і в такій її специфічній сфері, як військова.

Сучасний командир повинен чітко усвідомити своє особисте місце і свою роль у всій складній системі управління, знати і всебічно враховувати особливості конкретної обстановки і специфіку умов, виробляти здатність приймати грамотні і ініціативні рішення і вміння наполегливо проводити їх в життя. Для того щоб придбати ці якості, командир повинен знати основи науки управління і на основі їх теоретичних знань виробити практичні вміння, які в подальшому постійно збагачувати військовим досвідом.

Управління підрозділами - це діяльність командирів з керівництва відповідними підрозділами при підготовці та виконанні поставлених завдань. Від якості управління підрозділом залежить результат бою: вмиле управління сприяє розгрому противника з найменшими втратами і досягненню перемоги в короткі терміни. Управління підрозділами включає в себе діяльність командирів як з управління підрозділом в бойовій обстановці, так і з розвитку і бойовому вдосконаленню підрозділів в мирний час.

У наш час управління підрозділами являє собою безперервний видобуток, збір, вивчення і узагальнення даних обстановки; прийняття рішення; доведення завдань до підлеглих підрозділів; планування бойового застосування; організацію підтримання безперервної взаємодії; організація і виконання заходів з підтримки бойової готовності, боєздатності і злагодженості підрозділів; організація виховної роботи.

Теорія управління, яка спирається на системний підхід, розглядає підрозділ як набір пов'язаних і певним чином упорядкованих частин, які мають цілісність і утворюють єдність при взаємодії із зовнішнім середовищем. Управління завжди передбачає наявність двох основних частин: об'єкт управління, це той, на кого направлено управління; суб'єкт управління, той, хто керує. Якщо сукупність цих двох частин утворює, в процесі свого контакту, стійку систему, то вона називається системою управління. Все, що не входить в цю систему, розглядається як зовнішнє середовище.

До основних принципів управління у військовій сфері можна віднести: принцип єдиноначальності і особистої відповідальності командирів; принцип централізації управління з наданням підлеглим ініціативи у визначенні способів виконання поставлених завдань; принцип твердості і наполегливості; принцип оперативності та гнучкого реагування на зміни обстановки; принцип науковості; принцип передбачення.

Кожен з вищевикладених принципів управління підрозділами в різних умовах сучасного загальновійськового бою має різне значення. Основною умовою успішного використання даних принципів при підготовці і в ході бою є, головним чином, високі особисті якості та професійна підготовка офіцерів, використання ними перевірених методів керівництва і вміле застосування технічних засобів при вирішенні завдань управління, постійне вивчення противника, збереження строго в таємниці всіх запланованих дій з управління підрозділами і забезпечення високої живучості системи управління.

Отже, якість управління військами - це сукупність його властивостей, яку можна оцінити шляхом порівняння цих властивостей з встановленими вимогами до управління.

УДК 361.861

Стрілець В. М., старший науковий співробітник наукового відділу з проблем цивільного захисту та техногенно-екологічної безпеки Національного університету цивільного захисту України, доктор технічних наук, старший науковий співробітник

Соловійов І. І., начальник відділення – водолазний фахівець відділення підводного розмінування групи піротехнічних робіт та спеціальних водолазних робіт Аварійно-рятувального загону спеціального призначення Головного управління ДСНС України у Херсонській області, капітан служби цивільного захисту

Сергієнко А. О., курсант Національного університету цивільного захисту України

ОСОБЛИВОСТІ РОЗХОДУ ПОВІТРЯ ПІД ЧАС ПІДВОДНОГО РОЗМІНУВАННЯ ПІРОТЕХНІЧНИМ ПІДРОЗДІЛОМ ДСНС УКРАЇНИ

В Україні протягом останнього десятиліття відбулася велика кількість техногенних катастроф, пов'язаних з вибухами на артилерійських складах тривалого зберігання боєприпасів. При цьому якщо щодо ліквідації та попередження вибухів на суходолі в нашій державі накопичений величезний досвід, то попередження надзвичайних ситуацій, пов'язаних з вибухонебезпечними предметами у водному середовищі потребує подальшої розробки, оскільки остаються значні за площею акваторії, які вимагають підводного розмінування. Наприклад, тільки за даними центрального Херсонського архіву із «Журналів бойових дій», частинами, які обороняли острів Тендра за період з 16 вересня по 20 жовтня 1941 р., було збито над о. Тендра до 27 одиниць ворожих бомбардувальників та 13 радянських літаків, також за цей період німецькі літаки знищили 11 кораблів та плавзасобів радянського флоту. Аналогічна ситуація має місце із кордоном. Так, в Балтійському морі вимагають свого розмінування 1985 мінних полів, а у Північному морі – 4400. Незважаючи на постійний увагу щодо створення новітніх технічних засобів для таких робіт, основні роботи виконують безпосередньо фахівці-підводники.

Метою роботи є дослідження особливостей оперативної діяльності фахівців підводного розмінування ДСНС України, пов'язаної з роботою в автономних ізолюючих апаратах. Отримані результати повинні сприяти підвищенню якості роботи особового складу та зменшенню часу на виконання ними завдань за призначенням без зниження рівня небезпеки рятувальників та цивільних осіб

Для досягнення поставленої мети були розглянуті особливості розходу повітря, пов'язані з підводною роботою особового складу відділення підводного розмінування групи піротехнічних робіт та спеціальних водолазних робіт аварійно-рятувального загону спеціального призначення Головного управління ДСНС України у Херсонській області. Для цього були розглянуті операції пошуку (на глибині 4 м, 6 м та 7 м) та підйому (з глибини 4 м), у тому випадку, коли була відсутня можливість знищення на місці, вибухонебезпечних предметів в акваторії Чорного моря, яка вимагає свого розмінування.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

В кожному випадку вимірювались час (t , хв.) підводної оперативної роботи в апаратах на стисненому повітрі (використовувались апарати типу АВМ з обсягом V_6 балонів 12 та 15 л), початковий тиск ($P_{\text{поч}}$, бар) та тиск ($P_{\text{кін}}$, бар) по завершенню операції, яка розглядалась. Це дозволило, використовуючи закон Бойля-Маріотта, перейти до оцінки розходу повітря [л/хв]. Отримані результати дозволили оцінити наскільки значимими є відмінності в розході повітря, які пов'язані як з глибиною, так і з характером оперативної роботи, яку виконував особовий склад.

Статистичний аналіз отриманих результатів показав, що на розхід повітря рятувальниками-підводниками впливають як характер роботи з підводного розмінування, так і умови (в розглянутому випадку глибина, на якій знаходився вибухонебезпечний предмет). Показано, що ці особливості необхідно враховувати як безпосередньо під час оперативної роботи, так і в процесі підготовки особового складу.

УДК 355.4

Ткаченко М. Д., доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, доцент

Сабба О. В., слухач оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України

РОЗРОБЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ШТАБУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГ УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАКОНОМ ВОЄНІЗОВАНИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

Аналіз попередніх наукових статей та робіт, в яких розкривається в першу чергу досвід бойових дій під час проведення операції Об'єднаних сил, вказує, що на теперішній час форми та способи ведення бойових дій дуже сильно відрізняються від положень загальновійськового бою, а саме наступальних та оборонних дій. Виконання бойових завдань потребує від командирів та штабів все більшої оперативності, мобільності та творчості під час прийняття рішення.

В світі простежується тенденція збільшення сепаратистських рухів за підтримки «зацікавлених» країн, що приводить не тільки до внутрішнього збройного конфлікту, а навіть і до регіональних війн. Все це, призводить до застосування тактики ведення бойових дій з використанням незаконних воєнізованих збройних формувань (далі – НВЗФ) чисельністю до 200 осіб, яка полягає у протизаконній діяльності, направленої на відділення частини території країни та її мешканців.

Для протидії НВЗФ згідно ЗУ «Про оборону України» буде проводитись спеціальна операція (далі – СО). СО - сукупність узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданнями, місцем та часом спеціальних дій підрозділів Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, спрямованих на створення умов для досягнення стратегічних (оперативних) цілей, які проводяться за єдиним задумом самостійно або у взаємодії з військовими частинами, іншими підрозділами Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів України та інших складових сил оборони для виконання завдань.

Найбільш значну роль під час планування та проведення СО покладено на штаб, який є основним органом управління військами (силами). Штаб – структурний підрозділ військової частини, на який покладається виконання завдань із організації та здійснення управління в ході підготовки та ведення СО(бойових дій).

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Розроблені рекомендації штабу бригади оперативного призначення (далі – *брон*) щодо управління діями підрозділів під час проведення СО з припинення діяльності НВЗФ будуть надані у вигляді:

1. Алгоритму дій штабу брон під час планування СО та її проведення.

2. Деталізованих функціональних обов'язків посадових осіб штабу *брон*.

В подальшому, надані рекомендації дозволять командирам та штабам *брон*:

– а мати перелік першочергових заходів, які необхідно виконати посадовим особам штабу в інтересах планування та управління діями підрозділів під час проведення СО;

– посадовим особам штабу *брон* вдосконалювати теоретичні знання під час проведення занять з бойової та спеціальної підготовки, командно-штабних тренувань та командно-штабних навчань використовуючи розроблені рекомендації;

– у разі створення оперативного-тактичного угруповання військ (сил), дозволять більш ефективно взаємодіяти між військовими частинами та підрозділами.

УДК 355.443:623.365

Толкунов І. О., начальник кафедри піротехнічної та спеціальної підготовки факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент, полковник служби цивільного захисту

ГУМАНІТАРНЕ РОЗМІНУВАННЯ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Внаслідок масштабних бойових дій під час Першої та Другої світових війн та тривалої неконтрольованої військової діяльності за часів колишнього Радянського Союзу (32 колишніх військових полігони), близько 150 тисяч гектарів території окремими осередками забруднено різноманітними вибухонебезпечними предметами та потребують очищення.

Щороку піротехнічні підрозділи Державної служби України з надзвичайних ситуацій в середньому знищують понад 80 тисяч боєприпасів, розмінують 5 тис. гектарів території та здійснюють близько 7 тис. виїздів на знищення боєприпасів за повідомленнями населення про їх виявлення.

Крім цього, в результаті застосування терористичними угрупованнями на території Донецької і Луганської областей різних систем озброєння, значна кількість населених пунктів, об'єктів інфраструктури і окремих ділянок місцевості забруднено боєприпасами та іншими вибухонебезпечними предметами (ВНП), у тому числі особливо небезпечними спеціально встановленими саморобними вибуховими пристроями: боєприпасами із дистанційним управлінням, на розтяжках, у стані невилучення; фугасами великої потужності; протитанковими та протипіхотними мінами.

Відповідно до проведеного аналізу доступних друкованих джерел можна зробити висновок, що тема розмінування в нашій країні є досить актуальною не тільки в зоні проведення операції об'єднаних сил території, але і на всій території України. Відповідно до статистичних даних частішали випадки використання саморобних вибухових пристроїв та ВНП військового застосування терористичними угрупованнями на підконтрольній території. Постає нагальне питання забезпечення безпеки громадян в місцях скупчення людей, а також безпечне виконання завдань з гуманітарного розмінування місцевості та об'єктів.

Відповідно до Плану розмінування завдання щодо очищення від ВНП звільнених територій Донецької та Луганської областей покладено в межах зон відповідальності на спеціальні формування Міністерства оборони України (МО України) та піротехнічні підрозділи Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України), зокрема:

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

– ДСНС України здійснює комплекс заходів з гуманітарного розмінування на звільнених територіях Донецької та Луганської областей від смуги розмежування і ведення бойових дій, де завдання виконують формування МО України, до межі територій, на яких діяли терористичні угруповання;

– МО України проводить розмінування територій і об'єктів у місцях, які надані для розміщення та постійної діяльності військових частин, установ, військових навчальних закладів, підприємств і організацій Збройних Сил України в смузі розмежування і ведення бойових дій (смуга шириною близько 20 км вздовж лінії розмежування між контрольованою Україною територією та окупованою бойовиками територією).

За попередньою оцінкою ступеню забруднення ВВП населених пунктів, об'єктів і окремих ділянок місцевості в зоні відповідальності ДСНС України потенційно може знаходитися понад 75000 боєприпасів та інших ВВП. Враховуючи нерівномірність забруднення ВВП звільнених територій для розмінування зона відповідальності ДСНС України поділяється на:

– смугу підвищеного ступеню забруднення, яка має ширину 10-20 км і проходить вздовж зони відповідальності МО України, виходячи із дальності можливого ураження артилерійських систем терористичних угруповань;

– смугу помірного ступеню забруднення, яка простягається від смуги підвищеного ступеню забруднення до межі територій, на яких діяли терористичні угруповання.

Основні способи, які застосовувалися та будуть застосовуватися піротехнічними підрозділами ДСНС України для проведення гуманітарного розмінування в подальшому:

– суцільне обстеження та розмінування буде проводитися в основному в смузі підвищеного ступеню забруднення;

– посилений моніторинг та реагування на повідомлення про виявлення ВВП здійснюватиметься в смузі помірного ступеню забруднення.

Технологія виконання завдань з гуманітарного розмінування передбачає три основних етапи проведення робіт:

1 етап – виявлення на території населених пунктів, об'єктах інфраструктури та на місцевості ділянок забруднених (імовірно забруднених) вибухонебезпечними предметами;

2 етап – обстеження та гуманітарне розмінування територій населених пунктів, об'єктів життєзабезпечення, транспортної інфраструктури і економіки для забезпечення безпеки населення та нормалізації його життєдіяльності;

3 етап – обстеження та гуманітарне розмінування забруднених ділянок сільськогосподарських угідь перед початком та у ході проведення польових робіт, ділянок лісових насаджень, місць масового відпочинку людей, перевірка та очищення від ВВП акваторій водних об'єктів.

Отже, основні результативні показники, які очікується досягнути внаслідок виконання робіт з гуманітарного розмінування:

– в економічній сфері – безпечне використання об'єктів інфраструктури, земельних та інших ресурсів у господарських цілях на очищених від ВВП територіях;

– у соціальній сфері – мінімізація загрози настання нещасних випадків від несанкціонованого поведіння людей з ВВП, зниження соціальної напруженості серед населення, яке проживає на територіях забруднених ВВП.

УДК. 351.862.4

Халеп В. В., старший викладач – начальник ПДС кафедри тактико спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

Саморок М. Г., викладач (повітряно – десантної підготовки) кафедри тактико спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ОБГРУНТУВАННЯ СКЛАДУ ФОРМУВАННЯ УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ В РАЙОНІ ВИНИКНЕННЯ МІЖЕТНІЧНОГО КОНФЛІКТУ

Події останнього часу в Україні дають змогу побачити відсутність обґрунтованих і нормативно закріплених заходів для Національної гвардії України (НГУ) щодо виконання службово-бойових завдань у разі відновлення функціонування регіональних органів державної влади при виникненні міжетнічного конфлікту та змушують розглянути питання формування необхідного угруповання Національної гвардії України.

На виникненні міжетнічного конфлікту впливає:

- 1) погіршення соціально-економічного становища населення;
- 2) розшарування населення по майновим ознакам;
- 3) діяльність національно- та релігійно-екстремістських угруповань;
- 4) прикордонне положення, близькість до місцевості, де відбуваються міжнаціональні (міжетнічні) конфлікти, війни;
- 5) зріст числа безробітних;
- 6) зріст національної самосвідомості, бажання етнічних груп до національного обособлення;
- 7) діяльність або вплив зарубіжних екстремістських організацій;
- 8) фактори дискримінації окремих національних громад.

Практика показує, що саме на НГУ покладається виконання основного комплексу дій по здійсненню режимних і силових заходів, спрямованих на локалізацію району виникнення міжетнічного конфлікту та припинення масових заворушень і нормалізації обстановки.

Національна гвардія України виконує окремі службово-бойові завдання у межах існуючого законодавчого поля, які визначені наказом командувача НГУ МВС України, у відповідності до вказівок Міністра внутрішніх справ України.

Як видно з даних, наведених на рисунку 1, угруповання Національної гвардії України буде формуватися з частин Західного оперативного об'єднання і частин інших територіальних об'єднань, які прибудуть у зазначений регіон за рішенням командувача НГУ для відновлення функціонування регіональних органів державної влади. Але перш за все необхідно визначити населенні пункти та об'єкти від цілісності та працездатності яких буде залежати стабільність функціонування регіональних органів державної влади.

На першому етапі визначаються населенні пункти які можуть потрапити в зону міжетнічного конфлікту.

На другому етапі визначаються ті об'єкти які Національна гвардія України буде охороняти в цій ситуації. На основі визначених об'єктів, формується перелік службово-бойових завдань.

Визначені службово-бойові завдання дозволять розглянути їх, як такі, що можуть виконувати війська того оперативного територіального об'єднання (ОТО), в зоні відповідальності якого відбувся міжетнічний конфлікт. А решту завдань будуть виконувати військові частини інших ОТО.

Таким чином, склад угруповання НГУ із частин ОТО в зоні відповідальності якого відбувся міжетнічний конфлікт і інших частин, які приданні складу угруповання будуть тимчасово підпорядковуватися начальникові зазначеного вище ОТО.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

В разі обґрунтованого та правильного підходу до формування угруповання НГУ та виділення необхідних сил і засобів для вирішення службово-бойових завдань, які їм визначені для відновлення державного управління в районі надзвичайного стану, обумовленого виникненням міжетнічного конфлікту, можна очікувати на швидке відновлення державного управління.

УДК 305 : 328.3 : 355.34

Чеховська М. М., завідувач кафедри національної безпеки Національної академії Служби безпеки України, доктор економічних наук, професор

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ДЕМОКРАТИЧНОГО ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Історично питання впровадження демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони України пов'язане із становленням та розвитком незалежної Української держави, зокрема, підписанням низки міжнародних зобов'язань, а саме у 1994 році – "Партнерство заради миру: рамковий документ" та "Кодекс поведінки стосовно військово-політичних аспектів безпеки", у 1997 році – "Хартія про особливе партнерство між Україною і НАТО". Так само утвердження рівних прав жінок та чоловіків в Україні відбулося з урахуванням Конвенції Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок у 1980 році, Конвенції про захист прав і основоположних свобод у 1997 році, Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 у 2000 році тощо. Актуальність нашого дослідження обумовлює той факт, що саме останніми роками відбулася активізація уваги до проблематики впровадження демократичного контролю та реалізації гендерної політики, що знайшло своє відображення у національному законодавстві, а саме Законі України "Про національну безпеку України", Стратегії національної безпеки України та наукових доробках вітчизняних науковців.

Так, іноземний досвід та вітчизняні реалії демократичного цивільного контролю досліджували, зокрема, І. Вичалківський, М. Сіцінська, В. Чорний, О. Пошедін. Питання гендерної рівності опрацьовували у своїх роботах О. Балакірева, А. Грибовська, Н. Олійник, Н. Оніщенко, К. Левченко тощо.

На нашу думку, впровадження демократичного цивільного контролю з урахуванням гендерного чинника надасть можливість реалізувати декілька напрямків: залучити до можливості здійснювати контрольні та наглядові функції за сектором безпеки і оборони значний професійний сегмент, який до того не було охоплено; посилити контроль за додержанням рівних прав і можливостей жінок та чоловіків у зазначеній сфері; створити додаткові можливості для жінок щодо їх самореалізації під час служби або роботи в структурах, що представляють сектор безпеки і оборони України.

Крім того, саме у процесі здійснення демократичного цивільного контролю успішно реалізуються механізми запобігання та протидії дискримінації, домаганням та насильству, пов'язаним із гендерними ознаками, адже об'єктами зазначених дій можуть бути як жінки, так і чоловіки.

Таким чином, впровадження принципу гендерної рівності на всіх етапах реалізації демократичного цивільного контролю надасть можливість найбільш ефективно використати його механізми та слугуватиме поштовхом для активізації реформування сектору безпеки і оборони України.

Подальші наукові дослідження із зазначеної проблематики доцільно проводити в ракурсі вивчення іноземного досвіду щодо гендерної перспективи у впровадженні демократичного цивільного контролю, можливості імплементації позитивних напрацювань у вітчизняну нормативно-правову та відомчу бази, організаційне забезпечення тощо.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СКЛАДОВИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ПРИ СПІЛЬНОМУ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ

УДК 351:380

Височин І. І., начальник курсу №2 командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ В ПЛАНОВІЙ ЗАЛІЗНИЧНІЙ ВАРТІ НА ШЛЯХУ СЛІДУВАННЯ

Проведений аналіз досвіду виконання службово-бойових завдань з планового залізничного конвоювання свідчить про важливість організації своєчасної та якісної взаємодії варт на шляху слідування. На основі проведеного аналізу, а також вивчення і узагальнення надбань фахівців Національної гвардії України (НГУ), Національної поліції України та Державної кримінально-виконавчої служби в предметній галузі наведені можливі шляхи удосконалення організації та практичного здійснення взаємодії в плановій залізничній варті на шляху слідування. Згідно своїх функціональних обов'язків основні питання взаємодії командир визначає у своєму рішенні. Потім вони уточнюються при розробці плануючих документів і під час організації бойової служби. Питання взаємодії відображаються у планах роботи штабу, відділень і служб та інших плануючих документах. Під час організації взаємодії командир має погодити:

– між підпорядкованими підрозділами та з сусідніми частинами НГУ порядок надання взаємної допомоги під час: виконання повсякденних завдань та за надзвичайних обставин; перевірки варт, військових нарядів, які виконують службово бойові завдання в районах дислокації взаємодіючих частин; спільні дії під час розшуку злочинців, які втекли з під варті, та інших подій у районах дислокації частин;

– з підрозділами Державної кримінально-виконавчої служби (адміністрацією СІЗО, виправно-трудових установ): маршрути конвоювання та пункти обміну; графіки конвоювання засуджених автодорожніми вартами;

– з адміністрацією залізниці та органами військових і спеціальних перевезень на залізницях: графіки руху спеціальних вагонів за плановими і наскрізними маршрутами, час стоянки на обмінних пунктах і виділення місць відстою спеціальних вагонів, використання вартами засобів зв'язку Укрзалізниці і надання допомоги під час розшуку злочинців, які втекли з-під варті; заходи забезпечення контролю за рухом ешелонів з особовим складом варт, спеціальних вагонів залізницею;

– з місцевими органами поліції: спільні дії під час виконання повсякденних завдань конвоювання, а також при різких змінах обстановки, проведенні розшукових заходів, за надзвичайних обставин; маршрути планового конвоювання; відкриття (закриття) пунктів обміну; порядок повідомлення органу-одержувача про конвоювання; заходи щодо забезпечення конвоювання на виїзні сесії судів (місця утримання конвойованих осіб, порядок виділення транспортних засобів і приміщень для варт);

– з місцевими органами служби безпеки: порядок спільних дій по розшуку злочинців, які втекли з під варті; заходи щодо дотримання режимних вимог під час конвоювання за заявками органів служб безпеки;

– зі штабами військових оперативних командувань ЗС України, начальниками гарнізонів: заходи і спільні дії щодо порядку зв'язку і взаємного інформування про обстановку і надання допомоги в затриманні злочинців, які втекли з під варті.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Зв'язок є основним засобом, який забезпечує управління підрозділами, вартами (військовими нарядами) під час виконання службово-бойових завдань. Командир військової частини повинен підтримувати зв'язок з безпосереднім військовим начальником, підпорядкованими підрозділами, вартами (військовими нарядами), взаємодіючими частинами та органами. При віддачі наказу на службу командир уточнює порядок підтримання взаємодії і зв'язку у плановій варті. В ході несення служби начальник планової залізничної варті підтримує (організовану командиром частини) взаємодію з усіма вище перерахованими взаємодіючими частинами та органами з метою своєчасного та повного виконання поставлених завдань бойової служби. На сучасному етапі, коли Укрзалізниця зменшує кількість часу на стоянку потягів на залізничних станціях, значна увага приділяється питанню, що начальник варті заздалегідь буде знати кількість засуджених, що здаються та приймаються на пунктах обміну. Взаємодія з підрозділами та органами поліції, Державної кримінально-виконавчої служби, Національної гвардії України, відділеннями та відділами військових та спеціальних перевезень на Укрзалізниці, адміністрацією Укрзалізниці, адміністрацією судових органів – складає важливу частину службово-бойової діяльності для забезпечення якісного та повного виконання завдань з конвоювання. Використовуючи різні форми взаємодії підрозділів НГУ, НП МВС України з іншими державними та правоохоронними органами для забезпечення виконання службово-бойових завдань це безпосередньо засновані на законодавчій основі способи офіційного співробітництва, що забезпечують узгоджений характер методів і засобів діяльності та доцільне їх поєднання у боротьбі зі злочинністю. Характерним і необхідним для всіх форм взаємодії є встановлення особистих контактів між підрозділами НГУ, НП МВС України та іншими державними та правоохоронними органами, які беруть участь у виконанні завдань з конвоювання.

Таким чином, при організованій своєчасній взаємодії з частинами та органами на шляху слідування варті начальник варті забезпечує:

- повне та своєчасне виконання завдань з конвоювання засуджених, підсудних до пунктів призначення;
- не допускає зривів проведення судових процесів, термінів утримання засуджених та підсудних в ізоляторах тимчасового тримання;
- не допускає затримки руху поїздів по лінії Укрзалізниці на залізничних станціях при проведенні обміну спеціального контингенту.

УДК 355.4

Волюбуєв Р. В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ ПРИ ВЕДЕННІ БОРОТЬБИ З НЕЗАКОННИМИ ЗБРОЙНИМИ ФОРМУВАННЯМИ

Виконання завдань по боротьбі з незаконними збройними формуваннями (далі - НЗФ) здійснюватиметься, як правило різнорідним і різноманітним угрупованням силових структур, за відсутності чітко вираженої лінії фронту, на розрізаних, нерідко ізольованих напрямках, у відриві підрозділів від основних сил, при високому рівні самостійності, в умовах, коли противник застосовує партизанські способи боротьби, засідки, нічні дії, наносить раптові удари.

Поставлені завдання будуть вирішуватися розрізненими загонами і групами, які, як правило, формуються за цільовим призначенням, переважно нетрадиційними методами.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Організація виконання завдань і управління підрозділами значно ускладнюються у зв'язку з одночасним виконанням завдань в декількох районах (ділянках). На даний час, майже всі угруповання Національної гвардії України, які виконують завдання в операції об'єднаних сил на Сході країни, мають протидиверсійний резерв, основним завданням якого є оперативне реагування на зміни в обстановці, надання допомоги у разі нападу та здійснення диверсій на складах з озброєнням та боєприпасами угруповань Збройних сил України.

В ході ведення боротьби з НЗФ та іррегулярними формуваннями заслуговують питання організації взаємодії різних силових структур. При цьому головне завдання полягає не в досягненні формальної підпорядкованості різновідомчих сил і засобів, а в чіткому розумінні кожним із взаємодіючих командирів, офіцерів штабів ролі і місця свого угруповання, з'єднання (частини, підрозділу) в операції, а також особистої відповідальності за виконання поставленого завдання. Іншими словами, узгодження зусиль підрозділів різних силових структур при виконанні загального завдання набирає своєрідної і найбільш складної форми взаємодопомоги, що потребує особливого такту у взаємовідносинах, вміння знаходити спільну мову, визначати загальні (взаємні) інтереси. Це потребує детального опрацювання й узгодження:

- способів спільного вирішення завдань;
- складу сил та засобів, які братимуть участь у виконанні завдань;
- тривалості й послідовності виконання запланованих завдань;
- районів, рубежів, об'єктів (цілей) дій;
- умов, способів і часу спільного застосування засобів ураження, а також обмежень їх застосування в населених пунктах, відповідних об'єктах, тощо;
- питань організації управління і зв'язку, всебічного забезпечення, оповіщення, розпізнавання тощо.

Однією з найважливіших особливостей організації взаємодії є необхідність узгодження зі збройними силами України таких питань, як надання допомоги, обмін інформацією щодо дій іррегулярних і диверсійно-розвідувальних формувань, оповіщення, підтримання зв'язку, охорона складів, підтримання правового режиму воєнного стану, створення комендатур (встановлення комендантського часу, пропускного режиму, обмеження і регулювання руху автотранспорту, супроводження колон, доставка вантажів, припинення заворушень тощо).

Отже, з досвіду дій під час проведення операції об'єднаних сил на Сході країни, одним з важливих елементів дій у боротьбі з незаконними збройними формуваннями противника є тісна взаємодія різних силових структур, насамперед тих підрозділів які залучені до протидиверсійного резерву.

УДК 323.28:351.74

Гельжинський А. Ю., аспірант Національної академії Служби безпеки України, співробітник Штабу Антитерористичного центру при Службі безпеки України

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ У СПІЛЬНОМУ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Значущість вказаної теми обумовлена викликами українській державності та єдності народу України, які спричинені глобалізаційними процесами, збройними конфліктами та агресією з боку РФ. Актуальність полягає в необхідності розширення можливостей участі громадянського суспільства, а також бізнесу і населення у процесах виконання поставлених спільних завдань складових сектору безпеки і оборони. Комплексний аналіз процесу

**II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України**

27 жовтня 2020 року м. Харків

забезпечення національної безпеки на рівні недержавної системи актуалізується в контексті дії низки зовнішньо- та внутрішньополітичних чинників, які підсилюють деструктивні суспільно-політичні процеси в окремих регіонах України.

Проблеми залучення недержавного сектору у контексті реалізації політики безпеки стали предметом наукових досліджень вітчизняних учених: Глазова О.В. Рижова І.М. Крутова В.В. Корнієвського О.А., Головка А.А.

Події останніх років в Україні та в усьому світі демонструють, що загроза може надходити звідки її не чекають. Накладаючи матрицю вказаних світових загроз на вимір нашої держави, то можна говорити про неготовність держави вчасно реагувати на нестандартні загрози та агресію. Те, що сьогодні для нашої держави є неактуальним, через певний час може становити загрозу № 1. Це пояснюється різними факторами – глобалізаційні процеси, нестабільність сусідніх держав або військові дії, розвиток сучасних технологій, що створює нові можливості противника до використання нових методів боротьби проти державності та суспільства, використовуючи інформаційно-психологічні та кіберзасоби. В цьому випадку, можна говорити про терористичну діяльність, яка набуває різних форм, міжнародну злочинність, створення і функціонування не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань, диверсійна діяльність та ін.

Відповідно до нової Стратегії національної безпеки України, яка введена в дію Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, серед основних напрямів зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів та безпеки виділено необхідність запровадження високого рівня готовності суспільства і держави до реагування на широкий спектр загроз, що передбачає дієву координацію та чітку взаємодію органів сектору безпеки і оборони, інших державних органів, територіальних громад, бізнесу, громадянського суспільства і населення у запобіганні й реагуванні на загрози та подоланні наслідків надзвичайних ситуацій. Звичайно вказаний напрям необхідно пов'язувати з налагодженням та підтриманням надійних каналів комунікації державних органів із населенням на всій території України.

При функціонуванні сектору безпеки і оборони, досить часто забувають про необхідність залучення до діяльності громадянського суспільства. Але якщо і залучається громадянське суспільство до роботи в секторі безпеки і оборони, то в якості здійснення наглядових функцій та контролю за діяльністю органу, яке здебільшого зводиться до заслуховування звітності за результатами діяльності. Звичайно це робиться для захисту прав і свобод людини та вважається, що така діяльність є показником демократизації держави та суспільства. Але варто зазначити, що громадянське суспільство, територіальні громади, бізнес та населення може здійснювати значно більші функції та сприяти у здійсненні діяльності складових сектору безпеки і оборони, оскільки останні не мають такого потенціалу та ресурсів, а також можливостей для вчасного реагування на ті чи інші події. Недержавний сектор може істотно посилити можливості складових сектору безпеки і оборони у спільному виконанні поставлених завдань.

Громадянське суспільство може самостійно займатися питаннями інформаційно-пропагандистського, освітньо-просвітницького, видавничого характеру, з підтримання міжкультурної та конфесійної злагоди у суспільстві, впровадження культурно-освітніх, бізнесових проектів і програм із забезпеченню національної безпеки та формування національної системи стійкості.

Велика Британія демонструє позитивний досвід залучення громадянського суспільства до забезпечення національної безпеки. Яскравим прикладом є дослідницька пошукова група «Bellingcat», яка вивчає події, використовуючи метод OSINT. «Bellingcat» сприяє діяльності органам влади Великої Британії у зборі та аналізі інформації шляхом проведення власних та незалежних розслідувань. Серед результатів її діяльності варто відмітити оприлюднену

інформацію щодо наступних подій: катастрофа рейсу МН17 в Донецькій області, обстріли українських військ з російської території у період з 14 липня – 8 серпня 2014 року, використання хімічної зброї в Сирії, отруєння Сергія та Юлії Скрипаль, вбивство Зелімхана Хангошвілі та ін.

Таким чином, на сьогодні в Україні є потреба залучення структур недержавного сектора до спільного виконання поставлених завдань складових сектору безпеки і оборони, чий зусилля спрямовані на забезпечення безпеки життєдіяльності суспільства, так і держави загалом. За нинішніх обставин стратегічного значення набуває удосконалення існуючих та створення нових механізмів взаємодії у забезпеченні національної безпеки між громадянським суспільством, територіальною громадою, бізнесом та населенням з однієї сторони, та складових сектору безпеки і оборони, з іншої, з метою своєчасного виявлення, попередження та нейтралізації наявних та потенційних загроз.

УДК 355.4

Минько О. В., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ІНТЕРЕСАХ НАЛАГОДЖЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ З ЦИВІЛЬНИМ СЕРЕДОВИЩЕМ І ПОСИЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ З ІНШИМИ СИЛАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Сучасними арміями провідних країн світу в ході збройних конфліктів використовується комплексний підхід до способів досягнення необхідного результату. Одним із компонентів комплексного підходу вважають налагодження взаємодії з цивільним середовищем через систему цивільно-військового співробітництва (далі - ЦВС). Така взаємодія надає можливість військовим досягти бажаного кінцевого результату шляхом координації дій, синхронізації зусиль та уникнення або вчасного вирішення конфліктних ситуацій між цивільними та військовими, поєднуючи, таким чином, військові операції та процес досягнення мети шляхом політичного врегулювання.

У 2017 році у Національній гвардії України розпочалось формування системи ЦВС. Розгортання ЦВС в НГУ розпочалось з Головного Управління. В складі відділу інформаційної підтримки іміджево-видавничого центру НГУ було створено групу цивільно-військового співробітництва. В подальшому в кожному оперативно-тактичному об'єднанні НГУ введено посаду старшого офіцера (з цивільно-військового співробітництва та інформаційного забезпечення) відділення по роботі з особовим складом територіального управління. В управліннях окремих загонів спеціального призначення (ОЗСП) НГУ введено посади офіцера з цивільно-військового співробітництва. Отже, система ЦВС НГУ на сучасному етапі знаходиться на стадії розвитку своїх спроможностей.

З огляду на актуальність проблеми розвитку системи цивільно-військового співробітництва НГУ виникає необхідність у розгляді підходів до дій підрозділів цивільно-військового співробітництва як до одного з найважливіших напрямків організації взаємодії органами управління формувань Національної гвардії України.

Завдання, порядок організації та здійснення цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України (ЗСУ) визначено у відповідних керівних документах. Одним з таких документів є Тимчасова настанова з цивільно-військового співробітництва у ході підготовки та застосування Збройних Сил України. Вказаним документом на теперішній час

**II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України**

27 жовтня 2020 року м. Харків

користуються і спеціалісти з ЦВС НГУ. Результати практичної діяльності ЦВС НГУ та приклади успішного налагодження цивільно-військової взаємодії (ЦВВ) періодично висвітлюється на офіційному сайті Національної гвардії України.

Порядок організації взаємодії визначено Бойовими статутами та іншими керівними документами військових формувань України. Разом з тим, особливості організації взаємодії підрозділів ЦВС НГУ з цивільним середовищем (ЦС) та можливості використання розгорнутої системи ЦВС для в якості додаткового каналу взаємодії як з об'єктами цивільного середовища (ОбЦС) так і з ІВФ та ПрО раніше не вивчались.

Перспективним напрямком подальших досліджень є пошук напрямків оптимізації даного виду діяльності військ з урахуванням необхідності налагодження всебічної взаємодії у районах дій формувань Національної гвардії України, а також розроблення пропозицій щодо способів налагодження та вдосконалення взаємодії НГУ як з цивільним середовищем, так і з іншими військовими формуваннями та правоохоронними органами (ІВФ та ПрО) за рахунок розгортання системи цивільно-військового співробітництва НГУ.

УДК.351.743

Росляков О. В., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної гвардії України Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПІДРОЗДІЛАМИ СУДОВОЇ ОХОРОНИ

На сьогодні Національна гвардія України (далі - НГУ) продовжує здійснювати конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі (далі - спецконтингент), до Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, апеляційних судів з розгляду цивільних і кримінальних справ, місцевих загальних судів, перелік яких визначається Міністром внутрішніх справ України.

Основою якісного виконання завдань з конвоювання є надійна охорона спецконтингенту, повне дотримання законності та особистої безпеки, а також дотримання відповідних прав спецконтингенту, яке можливе виключно за дотримання певних умов, серед яких є дотримання відповідного режиму тримання спецконтингенту та забезпечення їх охорони під час судових засідань.

Станом на сьогодні створена Державна установа "Служба судової охорони", основні завдання якої є підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу. Але дана Служба перебуває в стадії активного формування, а тому потребує доопрацювання і його нормативна база.

У зв'язку із усім вище наведеним виникає нагальна потреба в дослідженні порядку організації взаємодії підрозділів НГУ, а саме судової варту та підрозділів Державної установи "Служба судової охорони" під час судових процесів. Також потребує дослідження ще не сформований у повній мірі інститут служби судової охорони, який станом на сьогодні перебуває у стані активного створення.

Метою дослідження є забезпечення охорони спецконтингенту в залі судового засідання під час судових процесів, а також порядок конвоювання спецконтингенту в судовій установі.

Для вирішення цього питання необхідно звернути увагу, що несення служби судовою вартою в судовій установі, нерозривно пов'язано з виконанням завдань підрозділом Служби судової охорони.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Визначено, що підрозділи служби судової охорони взаємодіють з підрозділами НГУ: з питань підтримання громадського порядку в суді, запобігання і припинення проявів неповаги до суду;

з питань охорони приміщень й іншого майна судів та інших органів суддівської системи;

з питань державного захисту суддів, працівників апарату судів та їх близьких родичів, забезпечення безпеки учасників судового процесу.

Підводячи підсумок, варто зазначити, що дані питання взаємодії слід організовувати під час проведення спільних нарад, консультацій, обміну інформацією з питань попередження та припинення правопорушень, інших не заборонених законодавством заходів.

УДК 355.423.1

Чернавіна О. Є., доцент кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук

Жабінський В. М., старший викладач кафедри оперативного мистецтва Національної академії Національної гвардії України

Бондаренко О. Г., начальник кафедри оперативного мистецтва оперативно-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, доктор наук з державного управління, доцент, полковник

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО РОЗРОБКИ МЕТОДИК ПРИХОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СКЛАДОВИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Проблема організації прихованого управління та взаємодії між складовими сектору безпеки держави при спільному виконанні завдань по виявленню та ліквідації незаконних воєнізованих збройних формувань (НВЗФ) призводить до затяжного конфлікту в середині держави. Тактика дій НВЗФ з кожним конфліктом змінюється та вдосконалюється. Тому є потреба в постійному вдосконаленні способів та методів боротьби з подібним супротивником.

В науковій статті «Розгляд питання можливості протидії незаконним збройним формуванням силами штурмових груп прикордонних підрозділів швидкого реагування» проведено аналіз щодо визначення основних способів дій НВЗФ у зоні проведення антитерористичної операції на Південному Сході України. Тактика дій бойовиків ґрунтується на багатьох принципах, але треба звернути увагу на один з них, це - ретельна розвідка перед діями своїх загонів (навіть без ведення активних бойових дій, бойовики постійно спостерігають за діями військ та правоохоронців), то б то мова йде про передопераційний період функціонування НВЗФ.

Існує методика обґрунтування раціонального рішення на ведення повітряної розвідки НВЗФ у лісовій місцевості, мета якої підвищити ефективність пошуку противника. Ця методика визначає раціональний спосіб пошуку противника в передопераційний період функціонування, коли здійснюються підготовчі процеси до проведення ними будь яких операцій. При використанні цього методу можуть залучатись літальні апарати (ЛА) авіації національної гвардії, сухопутних військ, або повітряних сил (у тому числі БПЛА) які спроможні виявити, впізнати та ідентифікувати де кілька бойових груп по 4-6 осіб на маршрутах руху до об'єкту або об'єктів впливу в реальному масштабі часу. Але застосування в спецоперації будь якої авіації потребує використання різних сил та засобів щодо управління польотом ЛА та взаємодії групи керівництва польотами з іншими учасниками спецоперації. Ці процеси забезпечення спецоперації потребують виявлення

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

недоліків щодо прихованого управління та взаємодії між підрозділами різних відомств (НГУ, ЗСУ, та інших військових формувань). У зв'язку з цим з'явилась необхідність в проведенні практичних досліджень процесів прихованого управління та взаємодії між бойовими групами підрозділів НГУ та екіпажем ЛА, або оператором-спостерігача БПЛА, при проведенні спільних дій в спецоперації з використанням вищевказаної методики.

Данні практичних досліджень дадуть можливість знайти проблемні питання у процесах прихованого управління і взаємодії між складовими сектору безпеки на всіх етапах проведення спеціальної операції щодо своєчасної ліквідації НВЗФ, та розробки методики прихованого управління і взаємодії між складовими сектору безпеки держави під час проведення спеціальної операції.

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

УДК 35.074.3

Белай С. В., начальник кафедри військово-соціального та психологічного забезпечення оперативного-тактичного факультету Національної академії Національної гвардії України, доктор наук з державного управління, професор, полковник

Головня А. Ф., ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Національної академії Національної гвардії України, майор

ОБГРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ОФІЦЕРСЬКОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На сьогоднішньому етапі розвитку сил сектору безпеки взагалі і Національної гвардії України зокрема потребує вдосконалення як бойова підготовка, так і насамперед командирська підготовка. Важливу роль у ефективному виконанні завдань за призначенням відіграє саме професійний розвиток офіцера. На цьому фоні актуальності набуває забезпечення необхідного рівня готовності шляхом впровадження найбільш досконалої системи підготовки та мотивації. Недосконалість сучасного стану підтверджується виявленими проблемами, що в нашу реформаційну добу не спонукають до заданих результатів.

Зокрема, спостерігається нераціональне використання часу на підготовку та перепідготовку офіцерського складу Національної гвардії України. Часові критерії є зв'язуючим показником між всіма елементами, що знівельовують, або ж, при грамотному плануванні, наголошують на необхідні компоненти навчання.

В період економічної кризи, низького фінансування бойової підготовки, гостро стоїть питання розумної витрати матеріальних цінностей. Аналізу провідних країн світу недостатньо, бо немає межі досконалості. Необхідно переглянути способи та методи підготовки тих держав, що мають обмеження в ресурсних, географічних, соціальних, та інших показниках.

Також розпорошення ресурсів тягне за собою зниження рівня підготовки. Система повинна постійно вдосконалюватись, непотрібні рудименти – відсікатись. Перегляд результатів та досвіду дає можливість зосередитись на пріоритетних чинниках.

Не належне подання інформації, відсутність позитивних прикладів, не якісне проведення пропаганди тягнуть за собою дуже низьку мотивацію до заданого рівня виконання службово-бойових завдань. Немає системного раціонального роз'яснення офіцерському складу про привілеї, надбання та розумну відповідальність кожної наступної по кар'єрному зросту посади. Велику роль у кожному випадку відіграє відношення старшого начальника (командира) до підлеглого, але ж відсутність контрольованої системи соціального, правового захисту в багатьох випадках негативно впливає на неупереджений підбір та роботу кваліфікованого спеціаліста.

Завдання сучасності, покладені на Національну гвардію України вимагають вирішення в швидкому темпі надскладних завдань в межах держави силовими методами. Враховуючи ціль – перехід на стандарти НАТО, існує велика розбіжність сучасних наукових підходів щодо формування системи професійного розвитку офіцерського складу. В авангарді повинен бути симбіоз системного та інноваційного підходу. Тобто об'єкт, а в даному випадку

професійний розвиток офіцерського складу, що включає елементи, зв'язки, відносини між ними мусить бути активований інноваційною діяльністю, впровадженням нововведень.

Як бачимо, розкриваючи сутність даної проблеми постає багато питань, що потребують вирішення. Тож наша мета – вдосконалення науково-методичного апарату формування систем підготовки та мотивації офіцерського складу Національної гвардії України. Розробити метод оцінювання забезпечення заданого рівня ефективності виконання завдань за призначенням формуваннями Національної гвардії України шляхом покращення систем підготовки та мотивації (професійного розвитку) офіцерського складу.

УДК 17.022

Гончаренко О. А., доцент кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, доктор філософських наук, доцент

ПРО ПАТРІОТИЗМ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Точність та ясність є безумовною передумовою формування поняттєвого апарату будь-якої сфери. Сили сектору безпеки держави не є виключенням. Досить важливим у підготовці кадрів для потреб сил сектору безпеки держави є поняття «патріотизм». Але як вживання цього терміну позначається на моралі цих кадрів? Аналіз поняття патріотизму та відрізнення його від поняття націоналізму може допомогти це з'ясувати.

Що таке патріотизм? Як співвідноситься патріотизм і націоналізм? Патріотизм – це цінність, обов'язок чи позиція? Ці запитання, на жаль, рідко ставали предметом зацікавлень філософів. Якщо до теми патріотизму і звертались, то здебільшого не філософи. Можна було б вказати на одне виключення – німецького філософа Йоганна Фіхте. Проте і цей філософ у своїх працях більше писав про націоналізм, ніж про патріотизм.

1980 роки внесли зміни у такий стан справ. Цьому посприяла теорія справедливості американського філософа Джона Ролза, а також відродження націоналізму у багатьох країнах світу. Початок цих змін зумовив американський філософ Ендрю Олденквіст, поставивши запитання про мораль як різні види лояльності, а не абстрактні принципи та ідеали; а також американський філософ Аласдер Макінтайр, визначивши патріотизм центральною моральною чеснотою.

Стандартне визначення патріотизму – це «любов до своєї країни». Проте таке визначення патріотизму є завузьким. На це зокрема, вказав, американський філософ Стівен Натенсон, визначаючи патріотизм як: особливу прихильність до своєї країни; відчуття особистої ідентифікації з країною; особливу турботу про добробут країни; готовність жертвувати на благо країни.

Варто зазначити, що Натансон не бачив великої різниці між особливою прихильністю та любов'ю, тому що вважав ці поняття тотожними. Адже любов (або особлива прихильність) зазвичай виражається у особливій турботі. Тому людина, чия любов до своєї країни не виражена у якійсь особливій турботі, навряд чи буде вважатися патріотом. Отже, визначення патріотизму, дійсно, повинно включати таку турботу. Однак, коли турботу буде включено до поняття патріотизму, то тоді готовність жертви на благо країни не потребує окремого зазначення, так як це буде і так зрозуміло. Ідентифікація з країною теж може потребувати уточнення: «зі своєю країною». Але ця фраза є дуже неточною, тому що дозволяє країну називати «своєю» у надзвичайно формальному сенсі, вираженому у таких хибних почуттях,

як, наприклад, гордість за досягнення та здобутки країни і ганьба за злочини й невдачі країни (коли вони визнаються, а не заперечуються).

Відповідно, патріотизм можна визначити як любов до своєї країни, ототожнення з нею та особлива турбота про її добробут та добробут співвітчизників.

Дискусії на тему патріотизму досить часто затьмарені неясністю. Цю неясність вносить головним чином ототожнення патріотизму з націоналізмом. Варто зазначити, що між цими поняттями є відмінність.

Націоналізм можна потрактувати як «зв'язок із расою», яка є «природною чи фізичною», а патріотизм – як усвідомлення своїх моральних обов'язків перед політичною спільнотою. Націоналізм – це філософсько-політична доктрина про нації як основні одиниці людства, в межах яких людина може знайти свободу та реалізацію, а патріотизм – це прихильність людини до своєї країни.

Американський письменник Джордж Орвелл націоналізм визначав як владу, яку людина, прихильна до неї, хоче здобути для своєї нації. Втім така влада, на думку письменника, поглинає індивідуальність. Натомість патріотизм Орвелл визначав як відданість людини місцю та способу життя, найкращим на її переконання, проте без прагнення нав'язувати це іншим. Відтак, націоналізм Орвелл вважав агресивним, а патріотизм захисним.

Спосіб розрізнення націоналізму та патріотизму Орвелла близький до популярного серед сучасних політиків подвійного стандарту «ми проти них». Суть цього стандарту полягає у тому, що спочатку країна і нація об'єднуються, а потім роз'єднуються. Якщо погані думки про інших та ворожі дії щодо них відсутні, то це патріотизм; якщо ж думки про інших та дії щодо них стають нестримними і змушують одних думати про інших погано і поводитися з ними теж погано, то це націоналізм.

Існує ще один спосіб розрізнити патріотизм і націоналізм. Можна відмінити політичний сенс «нації», який робить його ідентичним «країні», «державі» або «політиці» та пов'язаним з цим політичним чи громадянським типом націоналізму. Натомість потрібно дбати лише про етнічне чи культурне почуття «нації», і зосередитись на етнічному чи культурному націоналізмі. Для цього не потрібно чітко пояснювати відповідне розуміння «нації»; достатньо охарактеризувати його з точки зору спільної історії та культури. І патріотизм, і націоналізм передбачають любов, ототожнення та особливу турботу про певну сутність. У випадку патріотизму цією сутністю є країна; у випадку націоналізму, цією сутністю є нація. Таким чином, патріотизм і націоналізм розуміються як однотипний набір переконань та поглядів і розрізняються з точки зору їхніх об'єктів, а не за силою цих переконань і поглядів.

Безумовно, між країною та нацією багато спільного, а, отже, між патріотизмом та націоналізмом також; тому багато, що стосується одного, стосуватиметься і іншого, але коли країна не є етнічно однорідною, то націоналізм і патріотизм можуть розділити свої шляхи.

УДК 159.923.5 : 355.48

Купчишина В. Ч., старший викладач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, кандидат педагогічних наук

МІСЦЕ ОРГАНІЗАТОРСЬКИХ УМІНЬ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

Процес зростання обороноздатності України значною мірою детермінований якісною фаховою підготовкою і вихованням майбутнього офіцера-прикордонника. Психолого-педагогічні дослідження засвідчують, що в умовах інформатизації суспільства професійна

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

діяльність військового фахівця, має набувати креативного характеру як засобу поглиблення його фахової компетентності.

У Стратегії розвитку Державної прикордонної служби України визначено основні напрями модернізації системи фахової підготовки персоналу, які передбачають упровадження європейських стандартів, урахування сучасних загроз прикордонній безпеці, а також формування психологічної готовності офіцерів-прикордонників до дій у кризових ситуаціях. Це підтверджують результати аналізу особливостей службової діяльності, режим виконання якої часто змінюється, залежить від ситуацій на кордоні і характеризується необхідністю спілкування з підлеглими, з громадянами України, іноземцями у пунктах пропуску через державний кордон, а також з нелегальними мігрантами. Крім цього існує потреба у збереженні психічного здоров'я персоналу прикордонних підрозділів, здійснення психологічного супроводу оперативно-службової діяльності тощо.

Питання професійної психологічної готовності, компетентності не одноразово ставало предметом наукових розвідок наших науковців (Т. Агапова, О. Бойко, О. Волобуєва, А. Деркач, І. Зимня, Ю. Красильник, О. Б.Кривонос, О. Овчарук, Є. Потапчук, Г. Сорока та ін.). Усі вони одностайні в думці, що формування цієї компетентності відбувається на основі систематизованих психологічних знань і розвитку пов'язаних із цим умінь разом із використанням психологічних, акмеологічних та інших технологій як у процесі фахової підготовки, так і під час подальшої професійної діяльності.

Проблема організаторської діяльності є предметом особливої уваги в теорії управління, соціології. Перші теоретичні дослідження в галузі управлінської діяльності пов'язані з іменами Ф. Тейлора, А. Файоля. Ці дослідники визначили основні принципи управління в промисловості, розробили методи, що підвищували його ефективність. Соціологи, зокрема М. Вебер, а пізніше А. Маслоу, В. Оучі вивчали прагнення та особливості діяльності людини в системі управління.

Питання управлінських та організаторських умінь розглядали Ю. Дем'янюк, В. Іванов, С. Кубіцький, С. Полторак, М. Тарнавський, В. Уліч, Р. Шакуров та ін. Дослідники вважають, що організаторські уміння є запорукою успішного виконання усіх завдань, які ставляться перед військовим підрозділом. Під організаторськими розуміють уміння бачити головне у своїй роботі; уміння забезпечувати її плановість, виконання, розподіл обов'язків; уміння мобілізувати підлеглих на ефективне виконання оперативно-службових завдань у встановлені терміни; уміння здійснювати контроль за роботою підлеглих без дріб'язкової опіки, з наданням їм самостійності, можливості проявити творчість та ініціативу.

Ми погоджуємось з поглядами В. Уліча, що для успішної управлінської діяльності майбутньому офіцеру-прикордоннику необхідні, насамперед, уміння і навички, пов'язані зі здійсненням управлінського циклу: для визначення головних завдань, планування, розподілу засобів і сил підлеглих для їх виконання, встановлення реальних термінів вирішення цих завдань, підбору розстановки їх за ділянками роботи, впливу на підлеглих, організації перевірки та контролю за виконанням своїх рішень, підведення підсумків.

Організаторські вміння М. Тарнавський називає важливими складовими культури управлінської діяльності офіцера-прикордонника. Ці уміння дослідник визначає як набуту офіцером здатність на основі загальних та спеціальних знань та навичок цілеспрямовано впливати на людей і їхню діяльність з метою розв'язання службових завдань у різних умовах.

Отже, аналіз наукової психолого-педагогічної літератури засвідчив, що в багатьох соціологічних, психологічних та педагогічних дослідженнях організаторські вміння розглядаються як здатність людини швидко та ефективно застосовувати організаторські знання, здібності на практиці, діяти з урахуванням досвіду й сформованої ситуації, при цьому акцентується увага на особливостях самого процесу.

Перспективами подальших досліджень є визначення «механізмів» формування організаторських умінь у навчально-виховному процесі та урахування особливостей сучасної організаторської діяльності офіцера-прикордонника через вивчення наукових досліджень, практики застосування наукових розвідок в оперативно-службовій діяльності.

УДК 355.1.

Романюк В. А., доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, кандидат технічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ УМІНЬ І НАВИЧОК УПРАВЛІННЯ ПОВСЯКДЕННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДРОЗДІЛІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ

Викладені питання послідовності прищеплення і вдосконалення військово-професійних навичок у курсантів в ході проведення планових занять і в повсякденній діяльності підрозділів. Навички, як властивість особистості – це здатність, в процесі цілеспрямованої діяльності, виконувати часткові дії без спеціально-спрямованої на них уваги, але під контролем свідомості.

Процес формування досвіду включає визначення компонентів і таке оволодіння операцією, яке дозволяє досягти найвищих показників, на основі вдосконалення і закріплення зв'язків між компонентами, їх автоматизації і високого рівня готовності до відтворення дії.

У свою чергу перший етап цього процесу включає теоретичну підготовку (або іншими словами – отримання необхідних знань) і практичну підготовку (або вироблення умінь застосувати ці знання на практиці). Знання – це відображення людиною навколишнього в формі закріплених в пам'яті образів, понять, їх систем (навчальних предметів, теорій, навчань і т.п.). Уміння – освіту, об'єднує знання і практичні дії, що виражається в правильному використанні знань для вирішення практичних завдань.

Навички – дії, сформовані в результаті численних повторень і виконувані правильно, швидко (легко), економно, з високими кількісними і якісними показниками, при слабкій концентрації уваги на способах його виконання. Інакше кажучи: навички – автоматичні дії, що виконуються як би несвідомо, машинально.

Головне завдання при формуванні і розвитку командно-методичних навичок у курсантів полягає в тому, що вони повинні бути міцними, гнучкими, різноманітними, охоплювати найважливіші операції, типові для конкретної спеціальності. Увагу приділено формуванню навичок майбутнього офіцера виконувати посадові і спеціальні завдання на первинних офіцерських посадах у військах в процесі управління підрозділами в повсякденній діяльності в ланці «взвод-рота».

Виходячи з перерахованих вище завдань, є такі основні групи командно методичних навичок і навичок виховної роботи (умінь):

– командно-методичні (в тому числі навички та вміння в проведенні занять з підлеглими з предметів бойової підготовки) і інструктивно-методичні навички (навички та вміння постановки завдань підлеглим, контролю та підведення підсумків їх виконання), навички (вміння) самостійного виконання, і контролю за правильністю виконання обов'язків посадовими особами добового наряду, гарнізонної та вартової служб;

– навички (вміння) професійної діяльності (виконання посадових обов'язків командира відділення, заступника командира відділення, заступника командира взводу, командира взводу і роти);

– навички (вміння) в проведенні організаційних (підготовка і проведення зборів, вміння написати рішення або постанову), інформаційних, культурно-дозвільних, спортивно-масових заходів та заходів правового характеру;

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

- інтелектуальні навички (навички та вміння вирішення типових управлінських і інженерних задач, ведення дискусії, викладу складного матеріалу і т.п.);
- навички (вміння) роботи з літературою (художньою, нормативно-довідковою, керівною, експлуатаційно-технічною, спеціальною, бойовою та ін.);
- навички (вміння) роботи на типових зразках озброєння і військової техніки, застосування сучасних технічних засобів навчання та інформаційних технологій, використання вимірвальних приладів загального призначення і т. п.

Таким чином, можна зробити висновок, що формування командно-методичних навичок є невід'ємною частиною підготовки майбутніх офіцерів, і так само значимо як формування моральних і морально-психологічних якостей.

В єдності, цілісності, взаємозв'язку дані фактори є основними умовами, що визначають хід військово-професійної діяльності.

УДК 355.541.2

Шерстюк А. Д., старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Національної академії Національної гвардії України, підполковник

АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО ДОВГОТРИВАЛИХ АВТОНОМНИХ ДІЙ

Досвід сучасних збройних конфліктів у світі, показав, що велика роль в бойових діях відводиться підрозділам розвідки та спеціального призначення. Це передбачає виконання бойових завдань, протягом тривалого часу на території, що контролюється противником.

Аналіз дій Національної гвардії України під час антитерористичної операції та операції об'єднаних сил на сході України показує, що не тільки розвідувальні та підрозділи спеціального призначення можуть опинитися у відриві від підтримки основних сил, але й передові блок-пости та взводні опорні пункти Національної гвардії України можуть опинитися в оточенні сил противника (БП №32 с. Сміле жовтень- листопад 2014 року).

Але на даний час у програмах бойової та спеціальної підготовки підрозділів Національної гвардії, не приділяється увага питанням забезпечення життєдіяльності у вище перелічених умовах.

Виходячи з цього, пропонується до програми бойової та спеціальної підготовки включити додаткові напрямки підготовки, які необхідні для забезпечення якісного виконання бойових та спеціальних завдань підрозділами Національної гвардії України у відриві від основних сил:

- основи раціонального харчування при виконанні бойових завдань та способи добування їжі;
- основи водозабезпечення при виконанні бойових завдань;
- обладнання польового укриття, добування вогню без сірників;
- способи уходу від переслідування противником з застосуванням службово-розшукових собак;
- дії військовослужбовця у випадку захоплення його в полон.

Виконання визначених пропозицій в подальшому забезпечить ефективне виконання бойових завдань підрозділами Національної гвардії України при веденні довготривалих дій у відриві від основних сил.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВСЕБІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ СИЛАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

УДК 328.3 : 355.34

Білецька Т. В., доцент кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, кандидат соціологічних наук, доцент

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ОСОБЛИВОСТІ, ВИКЛИКИ

Головним трендом світового розвитку з початку ХХІ ст. стала глобалізація з її об'єктивними і закономірними процесами – інтеграція, глобалізація розвитку, глобальна трансформація. Для усіх без винятку країн це відкриває нові перспективи і до того ж несе й нові, великі загрози. Не може залишитися осторонь цих процесів й Україна. Перебування на межі двох великих цивілізаційних просторів – європейського та євразійського – є визначальним чинником її політичної долі. Під впливом глобалізації відбуваються серйозні зміни в усій структурі суспільства і держави. З позицій глобалізму держава у новій реальності не буде більше домінуючою силою на світовій арені. Держави, з цієї точки зору, втрачають свою національну ідентичність. Відбувається ерозія внутрішнього суверенітету та обмеження національного (державного) суверенітету. Як результат неоднозначного розуміння й тлумачення причин і наслідків глобалізаційних процесів, виникло кілька теорій щодо обмеження державного суверенітету в умовах глобалізації.

Одні з них обстоюють втрату суверенними державами своїх функцій щодо управління соціальними й політичними процесами як усередині країни, так і за її межами; згідно з іншими глобалізація не вносить якісно нових змін у сформовану міжнародну структуру, де суверенні держави, як і раніше, є головними акторами. Дослідники дедалі активніше дискутують про “відсутність держави”, “кінець національної держави”, що ліквідується в результаті розвитку регіональних економік. Під впливом глобалізації відбувається і зміна характеру й змісту державної діяльності. Держави дедалі більше займаються глобальними проблемами: злочинність, зміна клімату, “озонові діри”, утворення пустель, викиди вуглекислого газу, епідемії, бідність.

В умовах глобалізації у сучасній державі не тільки модернізуються колишні, а й виникають нові функції. У контексті основних тенденцій глобалізації і забезпечення сталого розвитку за національною державою все ж зберігаються центральні позиції і переваги у виконанні таких завдань, як: національна безпека, включаючи боротьбу з міжнародним тероризмом, транскордонною злочинністю; надання соціальних послуг; регулювання ринку; контроль над видобутком природних ресурсів; регулювання міграції; вирішення міжетнічних проблем тощо.

Державну політику національної безпеки в її системному розумінні доцільно розглядати на її стратегічному, тобто найвищому, рівні, якому відповідатимуть найбільш узагальнені підходи і методи. Інакше увага зосереджуватиметься на окремих компонентах (складниках) національної безпеки та тактичних цілях, які можуть, у певних межах, не збігатися із загальнонаціональними. Прагнення до втілення принципів комплексності і системності державної політики у сфері національної безпеки є очевидним. Такою ж є і вимога до характеру діяльності держави та відповідного планування політики, яке починається з точного й однозначного формулювання цілей.

Забезпечення національної безпеки України передбачає здійснення сукупності заходів політичного, економічного, оборонного, правового, організаційного та соціального характеру,

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

зокрема: проведення активної зовнішньополітичної діяльності, спрямованої на підтримання геостратегічної рівноваги; утвердження політики добросусідства щодо сусідніх держав; забезпечення оборонної достатності; розбудова служби національної безпеки, підтримання внутрішньої безпеки та правопорядку; охорона навколишнього середовища; здійснення демографічної політики, сприяння всебічному розвитку охорони здоров'я, освіти та фізичної культури.

Розроблення зазначених заходів та втілення їх у життя покладаються на органи законодавчої, виконавчої та судової влади, засоби масової інформації, громадські організації та громадян і визначаються Конституцією України, відповідними законами та підзаконними актами України. Система державних органів, що забезпечують національну безпеку, має ґрунтуватися на принципах розподілу влади, паралелізму функцій з метою підвищення її надійності.

Основними документами, які регулюють питання національної безпеки в Україні є Указ Президента України № 105/2007 “Про Стратегію національної безпеки України” та закон України “Про основи національної безпеки України”. Враховуючи час прийняття цих документів, динаміку світових змін, можемо вважати їх дещо застарілими та функціонально непридатними. Так, чинна Стратегія національної безпеки України не має реалістичного аналізу та принципів розподілу бюджетних ресурсів, механізмів реалізації стратегічних цілей, не вказує терміни їх виконання.

Глобальні зміни безпекової ситуації та зростання непередбачуваності та невизначеності, сприяли творенню проекту нової стратегії національної безпеки. У ній сформовано стратегічні цілі політики національної безпеки України у зовнішньополітичній та внутрішній сферах. Враховуючи недоліки своєї попередниці, ця Стратегія передбачає систему забезпечення національної безпеки та етапи її реалізації. Вбачаючи необхідність впровадження механізму реалізації та реформування системи забезпечення національної безпеки України, автори проекту, акцентують увагу на реформуванні сектору безпеки і оборони як цілісної системи, розвитку системи демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони, ресурсному забезпеченню національної безпеки та координації і контролю заходів з реалізації Стратегії. У заключних положеннях наголошується, що Стратегія є основою для комплексного планування діяльності органів державної влади у сфері національної безпеки. Органи державної влади керуються Стратегією під час розроблення і реалізації законодавчих актів, інших концепцій, доктрин, стратегій, програм, планів та окремих заходів, укладення міжнародних договорів і угод, інших міжнародно-правових документів, звітують про стан її виконання.

УДК 355.422.16

Гончар Р. О., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії службово-бойового застосування Національної гвардії України науково-дослідного центру Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, старший дослідник, підполковник

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ СИГНАЛІЗАЦІЙНОЇ АПАРАТУРИ В СИСТЕМІ ІНЖЕНЕРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Виконання службово-бойових завдань (СБЗ) підрозділами та частинами Національної гвардії України (НГУ) в умовах гібридної війни потребує вдосконалення всіх видів бойового та всебічного забезпечення. У військових конфліктах сучасності засоби сигналізаційної апаратури (ЗСА) знайшли широке застосування. Американською армією в Іраку, Афганістані

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

та Лівії активно застосовувались засоби сигналізаційної апаратури. Класифікація зазначених систем за призначенням, масо-габаритним параметрам та принципом дії досить різноманітна. Найбільшого застосування та поширення набули ЗСА сейсмічного і обривного принципу дії.

Командування сухопутних військ США розглядає засоби сигналізаційної апаратури як перспективний засіб для забезпечення охорони важливих військових об'єктів (баз розташування) спільно з іншими технічними засобами охорони для запобігання проникнення на їх територію розвідувально-диверсійних груп. Зокрема у сухопутних військах США на озброєнні знаходиться система "Рембасс" (REmotely Monitored BAttlefield Sensor System - REMBASS) трьох поколінь.

Система включає в себе: датчики, радіопередавач, електронний блок і акумуляторну батарею. Деякі прилади можуть бути забезпечені пристроями самоліквідації і фотоелементами для їх включення тільки в темний час доби. Сейсмічні датчики фіксують коливання ґрунту, в результаті руху людини або транспортного засобу. Як чутливі елементи в них використовуються заглиблені в ґрунт геофони.

Акустичні датчики реагують на шуми, які супроводжують діяльність людей, транспортних засобів та іншої техніки. Великобританія та США вже більше 50 років, з часів війни у В'єтнамі розробляють та вдосконалюють швидкорозгортаємі системи.

Перевагами використання засобів сигналізаційної апаратури є:

- мобільність переміщення та швидкість розгортання ЗСА на місцевості;
- виключення людського фактору при організації охорони та висока вірогідність виявлення противника;
- виключення раптовості нападу (проникнення);
- значна автономність дії без залежностей від фізико-географічних умов місцевості, пори року та часу.

Таким чином, використання сучасних засобів сигналізаційної апаратури в контексті службово-бойових завдань, які виконують частини та підрозділи НГУ є актуальним та одним з перспективних напрямів удосконалення системи охорони особливо-важливих державних об'єктів, базових таборів підрозділів та частин Національної гвардії України за межами пунктів постійної дислокації, військових нарядів НГУ при виконанні ними СБЗ при розташуванні на місцевості.

УДК 621.03.9

Дейнеко Н. В., докторант кафедри спеціальної хімії та хімічної технології Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

Кіреєв О. О., професор кафедри спеціальної хімії та хімічної технології Національного університету цивільного захисту України, доктор технічних наук, професор

Шевченко Р. І., начальник наукового-відділу з проблем цивільного захисту та техногенно-екологічної безпеки Національного університету цивільного захисту України, доктор технічних наук, старший науковий співробітник

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕРЕБІЙНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОГО ЕЛЕКТРОЖИВЛЕННЯ

Забезпечення воєнної безпеки і оборони України в нинішніх умовах – одна з найбільш актуальних проблем держави. В даний час спектр загроз зміщується від суто військових до таких, що мають невійськове походження: тероризм (усі його прояви), техногенні, екологічні, економічні та інші катастрофи, які можуть призводити до порушення систем безпеки на будь-якому об'єкті. З огляду на зазначене, до системи, яка забезпечує безпеку об'єкта в сучасних умовах, пред'являються особливі вимоги щодо надійності, стійкості, ефективності та

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

безперервності роботи у цілодобовому режимі. Таким чином, існує потреба в нових засобах та методах забезпечення безпеки з використанням прогресивних технологій та заходів для забезпечення відеохорони, технічної безпеки, контролю важливих, стратегічних та небезпечних об'єктів, можливості оперативного управління та впливу на небезпечні події для попередження розвитку надзвичайної ситуації.

Метою роботи є дослідження особливостей функціонування систем аварійної протидії на об'єктах в умовах обмеженого електрозабезпечення.

Як правило, в результаті аварійної ситуації знижується рівень забезпечення енергією значних територій та протягом значного часу. Застосування на об'єктах господарства автоматичних систем аварійної протидії обумовлено необхідністю забезпечення безпеки будівель, споруд та приміщень з масовим перебуванням людей, а також тих, які не контролюються обслуговуючим персоналом (безлюдні виробництва) та мають потенційні джерела запалювання або вибухонебезпечну середу, постійно присутні за умовами технології виробництва.

У роботі розглянуті прилади аварійної протидії вітчизняного виробництва, які знайшли широке застосування на об'єктах і продовжують удосконалюватися і випускатися. Підходи до використання імпортованих приладів аварійної протидії, з точки зору експлуатації та монтажу, практично не відрізняються, оскільки повинні відповідати вимогам тих нормативних документів, які використовуються в Україні.

Аналіз систем аварійної протидії, що використовуються на об'єктах та є складовою системи попередження надзвичайної ситуації показав, що у випадку припинення електрозабезпечення від електромережі, живлення таких систем здійснюється за рахунок резервного джерела живлення, а саме акумуляторної батареї. Ємність акумуляторних батарей, що використовується в розглянутих системах аварійної протидії дозволяє забезпечити безперебійну роботу системи протягом не більше ніж 24 години у випадку «чергового режиму» і протягом не більше ніж 8 годин у випадку «активного режиму». Тобто якщо протягом 24 годин не буде відновлено електроживлення систем аварійної протидії від традиційної мережі електроживлення такі системи припинять свою роботи, що може призвести до переростання надзвичайної події у надзвичайну ситуацію.

Таким чином, подальша робота авторів буде направлена на пошук способу резервування систем аварійної протидії в умовах припинення електроживлення від традиційної електромережі на час, що перевищує можливість електроживлення від акумуляторної батареї.

УДК 629.113.004

Коханенко В. Б., викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт факультету цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

ПОКАЗНИК ПРИСТОСОВУВАНOSTІ ШИН ДЛЯ РУХУ ПО ШЛЯХАМ З ТВЕРДИМ ПОКРИТТЯМ ТА ПО БЕЗДОРІЖЖЮ

Одним з об'єктивних показників опорної прохідності є середній питомий тиск повної маси автомобіля на ґрунт, котрий визначається відношенням ваги автомобіля до множення вільного діаметра на габаритну ширину коліс. У шин з різною жорсткістю при однакових дійсних тисках на ґрунт, що деформується, вірогідно й глибина утворюємої колії буде однаковою, однак ширина різна. Тоді з вузьким колесом більшого діаметру енергетичні затрати на утворення колії або опір котінню будуть менші в порівнянні з широким колесом меншого діаметру при інших рівних умовах. При менших опорах котінню менше буде

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

буксування коліс, а значить менше порушення в ґрунт вузького колеса більшого діаметра. Нарешті, на ґрунті, що деформується, сила тяги колеса з одного боку збільшується за рахунок зниження опору котіння, з іншого – за рахунок покращення зчеплення вузького колеса більшого діаметра з ґрунтом. Тому для визначення параметрів ступеня пристосовуваності колеса для руху по ґрунтах, що деформуються, пропонується дещо спрощена фізична величина, а саме відношення маси автомобіля, на якому встановлена шина, до об'єму шини. Цей показник пропонується виразити в $\text{кг}/\text{дм}^3$. Встановлено, що для поодинокого колеса рівень показників котіння по ґрунту, що деформується, тим вище, чим менше його навантаженість по об'єму.

Аналіз багаточисельних результатів переглянутих досліджень по оцінюванню прохідності показав, що для впевненого руху аварійно-рятувальних автомобілів по більшості представницьких ґрунтів типу сухого сипучого піску та сирих суглинків або чорноземів представляється доцільним застосовувати шини регулюемого тиску з приведеним питомим навантаженням не більше 7.0 і 8.0 $\text{кг}/\text{дм}^3$ відповідно з діагональним та радіальним кордом. Слід звернути увагу, що показник питомого навантаження по об'єму характеризує відповідність параметрів навантаження і параметрів розміру шин для руху на лише по деформованим ґрунтам, але також й по шляхам з твердою опорною поверхнею з точки зору допустимого рівня розігріву шин.

При проведенні робіт по оцінюванню опору котіння та теплового навантаження шин було виявлено, що, наприклад, при швидкостях котіння 80 км/год шини вітчизняного виробництва з регулюємим тиском та питомим навантаженням близько 9.0 (діагональні) та 10.0 $\text{кг}/\text{дм}^3$ (радіальні) або наближаються, або вже перевищують критичні температури розігріву (+120°C).

В певних умовах експлуатації температура характеризує напруженість елементів даної шини. Так, при підвищенні швидкості кочення шини 260 - 508R від 20 до 100 км/год, при нормальному навантаженні $Q = 18600 \text{ Н}$ й внутрішньому тиску повітря $q = 0.6 \text{ МПа}$, що відповідає експлуатаційним показникам аварійно-рятувального автомобіля, температура центра брекера підвищується з 50 до 120⁰ С, а угла брекера - с 60 до 140⁰ С.

В місцях розшарування конструкції шини виникають втрати енергії на тертя між шарами, тому, в цих місцях температура зростатиме, що призведе до її руйнування. Це має відношення до шин моделей КІ – 113 А з навантаженням на колесо 2200 кг і більше, Кама – 1260-1 – 4000 кг, ОІ – 25 – 3000 кг, ІД – П 284 – 4000 кг. Тобто і для руху по шляхам з твердим покриттям слід обмежувати те ж питома навантаження шин за об'ємом для уникнення їх теплового руйнування під час експлуатації (за рахунок зниження вантажопідйомності), знижувати максимальну швидкість або не встановлювати такі шини на автомобілі з зазначеним навантаженням на колесо. З аналізу представлених даних по розігріву шин вітчизняного виробництва з регулюємим тиском для руху в зазначених умовах доцільно обмежувати питома навантаження діагональних шин до 8.50 $\text{кг}/\text{дм}^3$, а радіальних – до 9.50 $\text{кг}/\text{дм}^3$. Для транспортних зразків аварійно-рятувальної техніки при русі по дорогам з твердим покриттям представляється доцільним визначати вантажепідйомність по верхньому рівню навантаження шин (по рівню їх розігріву), а при русі в умовах бездоріжжя (по деформуємим ґрунтам) передбачати відповідність нижньому рівню цієї завантаженості зниження вантажепідйомності.

Отримані результати досліджень по оцінці опорної прохідності вітчизняних аварійно-рятувальних автомобілів в повній мірі підтвердили теоретичні дослідження про вплив на її показники факторів навантаження, параметрів коліс, типа шин і розподілу повної маси та питомої потужності цих автомобілів.

Заміна штатних діагональних шин на радіальні моделі «Кама-1260-1» дозволяє суттєво поліпшити опорну прохідність автомобілів підвищеної вантажопід'ємності Урал-5323-20 та Урал-4320-30, а також Урал 43206.

Рівень відповідності навантажувальних та розмірних параметрів шин аварійно-рятувальних автомобілів для руху по ґрунтах, що деформуються, достатньо об'єктивно характеризується запропонованою фізичною величиною, а саме відношенням маси автомобіля, на якому встановлена шина, до об'єму шини. Це відношення може бути застосоване як для попередньої оцінки та для вибора шин, так і для визначення рівня розігріву шин при їх русі по шляхам з твердим покриттям. Допустимий рівень розігріву шин розглянутих автомобілів при русі з максимальними швидкостями по дорогам з твердим покриттям може бути забезпечений по попереднім даним по питомому навантаженню окремих шин з радіальним кордом не більш ніж 9.5 і з діагональним кордом – не більш ніж 8.5 кг/дм³. Реалізація цієї пропозиції для автомобільних базових шасі під монтаж аварійно-рятувального обладнання може бути забезпечена при виборі шин, а для транспортних зразків – при відповідному зниженні вантажопід'ємності для руху в умовах бездоріжжя.

Отже, для підбору шин для аварійно-рятувальної техніки необхідно визначити фактори, за якими існуючі шини не забезпечують її подальшу безпеку експлуатації, сформулювати вимоги до шин, необхідних для комплектації зазначеної техніки та підібрати з існуючих сучасних шин такі, які б задовольнили умовам експлуатації цієї техніки.

УДК 351.862.4

Кропивницький В. С., докторант навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, генерал-майор служби цивільного захисту

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В КОНТЕКСТІ НЕОБХІДНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Цивільний захист в Україні на всіх етапах його становлення та розвитку безпосередньо пов'язаний з національною безпекою і обороною держави. Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України» органи та підрозділи цивільного захисту віднесено до суб'єктів забезпечення національної безпеки України, визначено загрози національним інтересам і національній безпеці України у сфері цивільного захисту, основні напрями державної політики з питань національної безпеки України у сфері цивільного захисту. Однак в умовах сучасних викликів та загроз необхідно зосередити особливу увагу на вдосконаленні публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту та подальшому реформуванні єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ).

Дослідження питань публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в контексті сучасних тенденцій забезпечення національної безпеки не залишаються поза увагою вітчизняних науковців, серед яких, зокрема, С. Андреев, В. Садковий, А. Ромін, О. Труш та ін.

Однак ефективне реагування на сучасні виклики та загрози потребує побудови принципово нової системи забезпечення національної безпеки, що забезпечує скоординовану, законодавчо регламентовану діяльність її суб'єктів, спрямовану на захист національних цінностей та інтересів. Успішне реформування і вдосконалення цієї системи можливе лише на основі чіткої правової регламентації її складу, структури та функцій.

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Також система має бути дієво інтегрованою в систему міжнародної і регіональної безпеки, як їх невід'ємна складова.

До таких сучасних викликів та загроз для України є події, які пов'язані з анексією Росією Автономної Республіки Крим та початку проведення антитерористичної операції (операції об'єднаних сил) на сході України. Це призвело, зокрема, до перегляду на законодавчому рівні ролі та місця цивільного захисту в забезпеченні національної безпеки України.

Серед головних заходів реалізації реформи системи національної безпеки та оборони, зокрема, мають бути функціональна оптимізація (скорочення дублюючих і зайвих структур), оптимізація системи логістичного забезпечення, оновлення доктринальних та концептуальних підходів до забезпечення національної безпеки, створення ефективної державної системи кризового реагування (мережі ситуаційних центрів центральних органів виконавчої влади) за провідної ролі Ради національної безпеки і оборони України.

Для забезпечення реалізації заходів щодо реформування системи національної безпеки, Верховною Радою України було прийнято низку законів України, якими, зокрема визначено роль та місце цивільного захисту в системі забезпечення національної безпеки України.

Так, Законом України від 12 лютого 2015 р. № 186-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» внесено зміни до Закону України «Про основи національної безпеки», якими органи і підрозділи цивільного захисту віднесено до суб'єктів забезпечення національної безпеки.

Крім того, зазначеним Законом визначено основні реальні та потенційні загрози національній безпеці України, стабільності в суспільстві у сфері цивільного захисту на сучасному етапі, а саме:

- невідповідність сучасним викликам стану ЄДСЦЗ, сил цивільного захисту, їх технічного оснащення;
- значне антропогенне і техногенне перевантаження території України, зростання ризиків виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- не підтримання в належному технічному стані ядерних об'єктів на території України;
- небезпека техногенного, у тому числі ядерного та біологічного, тероризму.

Згодом Верховною Радою України був прийнятий новий Закон України «Про правовий режим воєнного стану», який, серед іншого, передбачає введення Указом Президента України воєнного стану, зокрема, визначаються завдання суб'єктам забезпечення цивільного захисту щодо приведення ЄДСЦЗ, її функціональних та територіальних підсистем у готовність до виконання завдань за призначенням в особливий період.

Також слід зазначити, що змінами, внесеними до Закону України «Про боротьбу з тероризмом», передбачено, що за рішенням керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України, погодженим із керівництвом відповідних суб'єктів боротьби з тероризмом, до широкомасштабних, складних антитерористичних операцій у районі їх проведення залучаються та використовуються, зокрема, сили та засоби центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Отже, можна констатувати, що події, які мали місце в Україні та світі в останні роки, призвели до перегляду чинного законодавства України щодо ролі цивільного захисту у питаннях забезпечення національної безпеки і привело до визнання органів та підрозділів цивільного захисту суб'єктами забезпечення національної безпеки. Зважаючи на те, що Україна залишається уразливою до надзвичайних ситуацій різного характеру, які створюються штучно та виникають природним шляхом, дослідження у цій сфері з метою підвищення ефективності публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в контексті необхідності забезпечення національної безпеки не втрачатимуть актуальності і потребують подальших наукових досліджень.

УДК 351.862: 355.457.2

Неклонський І. М., викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат військових наук

МЕТОДИ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄКТІВ

Масштаб і комплексний характер загроз та наслідків криз, пов'язаних з безпекою життєво важливих систем, мереж та об'єктів, необхідність їх захисту від усіх видів фізичних та кіберзагроз, вимагають якісно нового рівня взаємодії між складовими сектору безпеки держави при спільному виконанні завдань.

З огляду на це перспективна модель державної безпеки та кризового реагування має базуватись на єдиних підходах щодо побудови ефективної системи забезпечення комплексної безпеки зазначених систем, мереж та об'єктів.

Система забезпечення комплексної безпеки (СЗКБ) являє собою сукупність інженерно-технічних засобів, організаційних заходів і дій сил безпеки, призначених для захисту об'єкта від виникнення надзвичайних ситуацій (НС).

При створенні СЗКБ можливі два підходи: вибір найбільш раціонального варіанту побудови системи з декількох варіантів (завдання аналізу) і оптимізація параметрів системи, тобто визначення певного набору оптимальних характеристик системи як вихідних даних для її створення (завдання синтезу). При цьому необхідно враховувати специфічні особливості СЗКБ:

1. Конфліктність інтересів в системі «охорона – порушник».

2. Невизначеність вихідних даних для проектування і функціонування системи. В першу чергу це стосується загроз, моделі порушників, а також сценаріїв розвитку конфліктної ситуації.

3. Випадковий характер часових параметрів, в тому числі випадковість часу руху охорони і порушника, часу подолання фізичних бар'єрів, моменту спрацьовувань засобів виявлення та ін.

4. Трудомісткість організації експерименту. Кращим способом аналізу ефективності СЗКБ є організація тактико-спеціальних навчань. При цьому доцільно попередньо вивчити СЗКБ за допомогою її математичної моделі.

Ефективність будь-якої складної технічної системи відображає її пристосованість до виконання своєї цільової функції. Під ефективністю слід розуміти властивість, що характеризується ступенем досягнення цілей, поставлених при створенні системи. Зокрема, ефективність СЗКБ можна охарактеризувати як здатність системи протистояти виникненню НС під час реалізації потенційних загроз. Таким чином, ефективність СЗКБ характеризує рівень захищеності об'єкта.

Існують якісні і кількісні методи аналізу системи безпеки. У багатьох випадках якісних оцінок бінарного типу (відповідає / не відповідає вимогам) цілком досить, щоб відповісти на питання, наскільки захищений об'єкт, а також визначити шляхи вдосконалення захисту. Більш інформативними є кількісні методи. Однак для того, щоб визначити ефективність, необхідно мати обґрунтований критерій. Критерій ефективності (критерій оптимальності, критерій прийняття рішення) – це ознака, що дозволяє дати порівняльну оцінку запропонованих альтернатив і вибрати оптимальне рішення.

На практиці застосовують такі типи критеріїв:

1. Критерії типу «ефект – витрати», що дозволяють оцінювати досягнення цілей функціонування СЗКБ при заданих витратах (так звана економічна ефективність).

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

2. Критерії, що дозволяють оцінити якість СЗКБ за заданими показниками і виключити ті варіанти, які не задовольняють заданим обмеженням (наприклад, методи багатокритеріальної оптимізації).

3. Критерії, що дозволяють оцінювати інтегральний ефект (наприклад, «лінійна згортка» окремих показників).

До критеріїв ефективності повинні пред'являтися такі вимоги:

- об'єктивність – «прозорість» математичної моделі й об'єктивність оцінок;
- представництво – відображення всіх значущих елементів функціонування СЗКБ;
- чутливість оцінювання – вихідний результат повинен відображати варіювання вхідних даних в заданих параметрах;
- доступна інтерпретація – проста і зручна форма, придатна для формулювання висновку про ефективність системи на основі даного критерію.

Основними методами аналізу ефективності систем безпеки є: детерміністичний підхід; методи багатокритеріальної оптимізації; логіко-імовірнісне моделювання; імітаційне моделювання.

Детерміністичний підхід пов'язаний із перевіркою вимог, що містяться в науково-технічній документації, технічному завданні на проектування, в робочому проекті обладнання об'єкта засобами охоронно-тривожної сигналізації.

Основою методів багатокритеріальної оптимізації є агрегування інформації про окремі показники якості. Серед них виділяють методи лексикографічного впорядкування, ітераційні методи кращого вибору, аксіоматичний підхід з використанням теорії корисності та ін.

Логіко-імовірнісні методи дозволяють отримати кількісну оцінку ризику як міри небезпеки. Ці методи застосовуються для аналізу надійності і безпеки системи. В їх основі лежать два поняття: ступінь ризику і рівень захищеності.

Слід також звернути увагу на особливість застосування методу імітаційного моделювання. Щоб застосувати такий метод для досліджень, створюють імітаційну систему, яка містить у собі імітаційну модель, а також внутрішнє і зовнішнє математичне забезпечення. До ЕОМ вводять потрібні вхідні дані і спостерігають зміни показників, які у процесі моделювання можуть аналізуватися й піддаватися статистичній обробці.

УДК.355.45

Олексенко О. О., ад'юнкт Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, підполковник

Худов Г. В., начальник кафедри тактики радіотехнічних військ Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, доктор технічних наук, професор, полковник

Висоцький О. В., старший викладач кафедри тактики радіотехнічних військ Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, підполковник

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ ВАРІАНТУ БОЙОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ СИСТЕМИ РАДІОЛОКАЦІЙНОЇ РОЗВІДКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ГЕНЕТИЧНОГО АЛГОРИТМУ

Обґрунтовані рішення щодо бойового застосування військ завжди мали велике значення у досягненні цілей збройної боротьби. У сучасних умовах значення процесу прийняття рішення щодо бойового застосування військ різко зростає. Це обумовлено процесом реформування Збройних Сил, який спрямований на кількісні та якісні зміни в їхньому складі, що визначає необхідність пошуку шляхів у підвищенні ефективності застосування військ. У даних умовах обґрунтованість прийняття рішення на застосування військ є одним з шляхів

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

підвищення ефективності бойових дій, так як забезпечує найбільш повне та ефективне використання сил та засобів для досягнення мети бойових дій.

Тому питання визначення раціонального варіанту застосування військ для виконання визначених завдань з необхідною ефективністю при мінімальній затраті сил та засобів є надзвичайно важливим і визначає актуальність даної роботи.

Застосування відомих математичних методів класичної теорії оптимізації для визначення раціональної структури системи радіолокаційної розвідки неможливе, насамперед, із-за складності математичного опису виразу для показника ефективності. Можливе використовувати методу перебору, при цьому для всіх можливих структур системи радіолокаційної розвідки при незмінних інших умовах розпізнаються варіанти дій повітряного противника та оцінюється ефективність ведення бойових дій угрупованням ППО. На практиці використання методу перебору ускладнене із-за великої кількості можливих варіантів структур. В даній роботі для пошуку раціональної структури системи розвідки використовується генетичний алгоритм.

Структура системи радіолокаційної розвідки представляється у вигляді двомірної матриці інцидентності. Ця матриця використовується як хромосома операторами генетичного алгоритму. Елементи матриці інцидентності, що описують зв'язки між елементами структури системи радіолокаційної розвідки, у генетичному алгоритмі являються генами. В кожному циклі генетичного алгоритму здійснюється попарне схрещування хромосом, в ході якого здійснюється обмін частини генів, що для досліджуваної системи розвідки означає появу та зникнення відповідних зв'язків між елементами. Розрахунок значень цільової функції (ефективності ведення бойових дій) пропонується здійснювати з використанням мурашиного алгоритму, при цьому для кожної хромосоми поточної популяції спочатку розпізнається варіант дій повітряного противника.

Методика дозволяє визначити раціональний спосіб бойового застосування системи радіолокаційної розвідки у конкретних умовах обстановки, що забезпечує максимальну ефективність бойового застосування з мінімальними затратами. Новизна методики полягає у визначенні раціонального варіанту бойового порядку угруповання розвідки у ході відбиття удару засобів повітряного нападу противника.

УДК 355.4

Сафощкіна Л. В., старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії СБЗ НГУ науково-дослідного центру СБД НА НГУ, Національна академія Національної гвардії України, кандидат технічних наук, підполковник

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ

Сьогодні масова комп'ютеризація, розвиток комунікацій, впровадження новітніх інформаційних технологій призвели до швидкого прогресу в сферах освіти, наукових досліджень, економіки, соціального життя. Завдяки цим процесам відбувається й розвиток військової справи, з'являються нові види озброєння, засновані на застосуванні інформаційних технологій, удосконалюються форми і способи застосування з'єднань, частин і підрозділів Національної гвардії України (НГУ).

Впровадження сучасних інформаційних технологій у службово-бойову діяльність НГУ потребує знання доцільних напрямків розвитку системи інформаційного забезпечення процесів управління ними, що дозволить забезпечити органи управління Національної гвардії необхідною інформацією для планування дій та управління ними під час службово-бойової

**II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України**

27 жовтня 2020 року м. Харків

діяльності, вмiлого синтезу структур інформаційно-управляючих систем та обґрунтування складу інформаційних засобів пунктів управління і шляхів проходження інформації між ними.

Основною функцією системи інформаційного забезпечення процесів управління НГУ є надання інформації, яка задовольняє вимогам своєчасності, повноти даних для прийняття, доведення та виконання рішень. Це потребує: визначення складу і властивостей управлінської інформації; цілеспрямованого її формування; вибору технології її обробки та узагальнення, доведення до виконавців та використання з метою своєчасного і обґрунтованого прийняття рішень та контролю їх виконання.

Інформатизація органів управління НГУ на основі сучасних інформаційних технологій повинна забезпечувати:

- інтерактивний (діалоговий) режим рішення інформаційних, розрахункових задач і моделювання службово-бойової діяльності НГУ з широкими можливостями для органів управління;
- роботу органів управління НГУ в режимі маніпулювання даними;
- інформаційну підтримку рішень, які приймаються на всіх етапах проходження інформації на основі інтегрування бази даних, що передбачає єдину уніфіковану форму представлення, зберігання, пошуку, відображення, відновлення і захисту даних;
- безпаперовий процес оброблення службових документів;
- можливість колективної розробки і використання документів на основі комп'ютерних мереж;
- можливість адаптивної перебудови форм і способів представлення інформації в процесі рішення задач органами управління НГУ;
- можливість передачі візуальної і звукової інформації в єдиному потоці (технологія мультимедіа).

Внесення змін у систему управління НГУ вимагає активізації досліджень за такими напрямками як:

- розвиток теоретичних основ інформаційного забезпечення процесів управління НГУ;
- удосконалення технологій математичного моделювання з метою забезпечення органів управління НГУ потрібною їм прогностичною інформацією для прийняття обґрунтованих рішень на дії в різноманітних ситуаціях службово-бойової діяльності;
- розроблення рекомендацій щодо створення необхідних інформаційно-управляючих систем та перевірки їх ефективності.

До основних практичних шляхів розвитку інформаційного забезпечення процесів управління НГУ на сучасному етапі слід віднести наступні:

- розробка інформаційно-правової бази, що стосується питань життєдіяльності, підтримання бойової готовності та бойового застосування НГУ (наказів, бойових статутів, керівництв, настанов, посібників, тощо);
- удосконалення форм бойових, плануючих, директивних, інформаційно-довідкових та інших документів;
- уточнення складу, джерел, форм та порядку проходження інформації, потрібної для управління при підготовці та в ході службово-бойових дій;
- удосконалення та оптимізація структур та схем взаємозв'язку органів управління НГУ при підготовці та в ході службово-бойових дій, забезпечення їх синтезу та адаптації до змін обстановки і стану;
- систематизація та створення фонду офіційно прийнятих у НГУ моделей та задач, розробка програмних комплексів автоматизованих робочих місць посадових осіб з метою створення єдиної інформаційно-розрахункової системи, яка забезпечує розподілену обробку інформації при підготовці пропозицій для прийняття рішення та відпрацюванні необхідних для його впровадження документів;

- розвиток моделей та задач з питань всебічного забезпечення діяльності НГУ;
- розробка систем моніторингу як за станом військ, озброєння та військової техніки так і за станом потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів, що знаходяться під охороною;
- розвиток програмного забезпечення та баз даних комплексу засобів автоматизації з метою створення автоматизованої системи управління НГУ, яка буде використовуватися на всіх етапах – при чергуванні, при плануванні та в ході службово-бойових дій;
- поєднання процесів інформаційного забезпечення на етапі планування (підготовка інформації) та на етапі ведення дій (використання інформації, підготовленої на етапі планування);
- розробка сучасного багатоцільового автоматизованого пункту управління, розвиток агрегативно-модульного підходу до побудови таких пунктів управління;
- розробка концепції єдиного інформаційного поля для силових структур України та інформаційного забезпечення процесів управління ними;
- підготовка фахівців, здатних вміло, на сучасному рівні вирішувати всі ці питання у військах.

Безумовно, викладені положення можуть бути суттєво доповнені та деталізовані. Але аналіз показує, що завжди є ресурс ефективності дій з'єднань, частин і підрозділів Національної гвардії, який можна реалізувати шляхом удосконалення параметрів існуючого інформаційного забезпечення процесів управління НГУ. В результаті, без суттєвих додаткових матеріальних витрат на озброєння та військову техніку, крім вартості програмно-технічних комплексів на базі мереж ПЕОМ, їх ефективність може бути суттєво підвищена.

УДК 316.354.2

Суконько С. М., доцент кафедри тактико спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ КІЛЬКОСТІ ЗАСОБІВ ЗВ'ЯЗКУ В ГРУПАХ ОПЕРАТИВНОГО ШИКУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Відповідно до Закону України "Про Національну гвардію України (НГУ)" військові частини НГУ приймають участь у спеціальних операціях з припинення масових заворушень. При цьому виділяються групи оперативного шиккування (ГОШ), якість виконання завдань яких в більшій мірі залежить від злагодженості дій особового складу в цих групах. В свою чергу злагодженість дій ГОШ залежить від управління цими групами та якості передачі команд командирами до особового складу цих груп. Управління ГОШ здійснюється голосом, використовуючи гучномовці, та за допомогою радіостанцій з гарнітурою. Особовий склад в групах оперативного шиккування, отримавши будь-яку команду дублює її голосно та чітко з метою усвідомлення команди кожним військовослужбовцем ГОШ та з метою злагодженості дій.

Екіпіровка військовослужбовців передбачає наявність захисного шолому, який зменшує здатність цих військовослужбовців сприймати команди, які податяться голосом. Крім того, масові заворушення завжди супроводжуються шумом, криками та гамом, що впливає на якість отримання особовим складом ГОШ команд, які податяться голосом.

Відповідно до керівних документів, які регламентують порядок виконання завдань військовими частинами (підрозділами) НГУ під час припинення масових заворушень, засоби зв'язку повинні мати команди підрозділів та груп оперативного шиккування. Однак, в умовах масових заворушень такого забезпечення засобами зв'язку може бути недостатнім, що може призвести до не виконання відповідних завдань. При цьому, забезпечення кожного

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

військовослужбовця радіостанцією з гарнітурою потребує великих фінансових затрат. Тому, пропонується розробити математичну модель, яка б давала можливість розрахувати необхідну кількість засобів зв'язку в групах оперативного шиккування для забезпечення виконання завдань з припинення масових заворушень військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України.

Таким чином, з метою забезпечення покращення управління групами оперативного шиккування та якості передачі команд командирами до особового складу цих груп пропонується розробити математичну модель, яка б давала можливість розрахувати необхідну кількість засобів зв'язку в ГОШ для забезпечення виконання завдань з припинення масових заворушень військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України

УДК 621.395

Фещенко А. Б., доцент кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

Закора О. В., старший викладач кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

Борисова Л. В., доцент кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПАРАТУРИ ОПЕРАТИВНОГО ДИСПЕТЧЕРСЬКОГО ЗВ'ЯЗКУ СИЛ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ КОМПЛЕКТОМ ЗАПАСНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

До проблемних питань всебічного забезпечення виконання завдань силами сектору безпеки держави відноситься розробка шляхів удосконалювання системи технічного забезпечення оперативного диспетчерського зв'язку й оповіщення (ОДЗ) сил цивільного захисту.

Актуальність теми обумовлена розв'язанням задачі поліпшення показників надійності, живучості й відновлюваності апаратури спрямоване на забезпечення її стійкого функціонування при порятунку об'єктів економіки й першочергової допомоги постраждалого населення при виконання завдань в умовах надзвичайної ситуації (НС).

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що для підтримки оперативної готовності ОДЗ при відмовах в умовах НС пропонується скористатися резервними технічними засобами (РТЗ) і провести відновлення апаратури за рахунок запасних технічних засобів (ЗТЗ).

При перериванні зовнішнього електроживлення в роботі розглянутий спосіб усунення відмови за рахунок переходу на резервне джерело живлення й представлена методика розрахунків часу автономної роботи аварійного джерела електроживлення апаратури ОДЗ в умовах НС.

Проведемо короткий виклад рішення проблеми коректування й поповнення комплекту ЗТЗ шляхом розробки методики розрахунків необхідної кількості ЗТЗ для відновлення апаратури ОДЗ після відмов в умовах надзвичайної ситуації. Методика полягає в знаходженні необхідного числа запасних елементів m даного типу залежно від числа їх в апаратурі N і інтенсивності їх відмов λ , а також часу поповнення комплекту ЗТЗ t_n .

При цьому виходимо із припущення, що відмови незалежні одна від одної, а їх потік підкоряється закону Пуассона. Тоді ймовірність числа відмов за час $t=t_n$ визначається залежністю від математичного очікування кількості відмов $n_{\text{ср}}$:

У якості критерію достатності застосовується ймовірність достатності ЗТЗ, як ймовірність

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

того, що число відмов n за час t_n буде не більше m (числа запасних елементів даного типу в комплекті ЗТЗ).

При визначенні величини m використовується формула ймовірності недостатності, як імовірність того, що число відмов за час t_n буде більше числа запасних елементів m , що перебувають у комплекті ЗТЗ.

При визначенні величини m задаємося досить малим значенням імовірності недостатності 0,01. За результатами розрахунів визначається, наприклад, що для елемента з інтенсивністю відмов $\lambda = 10^{-5} \cdot \text{год}^{-1}$ при часі поповнення ЗТЗ $t_n = 6 \text{ міс.} = 4320 \text{ год.}$ рекомендується заложити $m = 10$ елементів в комплект ЗТЗ. З аналізу отриманих розрахунків слідує, що зі зменшенням λ і t_n кількість необхідних елементів заміни ЗТЗ m потрібно тем менше, чим менше їх інтенсивність відмов λ і час поповнення комплекту ЗТЗ t_n .

У якості рекомендацій слід зазначити, що немає гострої необхідності кожен одиницю однотипної техніки повністю забезпечувати елементами в одиночному комплекті ЗТЗ, досить створити групові комплекти ЗТЗ, куди й закласти ті елементи, які застосовані в апаратурі ОДЗ в невеликих кількостях і ймовірність виходу яких з ладу дуже мала.

Для кожної одиниці ОДЗ досить мати індивідуальні комплекти ЗТЗ, у яких перебувають, насамперед, елементи з високою ймовірністю відмови.

У групових комплектах ЗТЗ, розрахованих на кілька одиниць ОДЗ, доцільно мати й деяке ремонтно-технологічне оснащення, за допомогою якого можна відновлювати частину елементної бази.

При відновленні працездатності ОДЗ доцільно скористатися РТЗ, а потім робити ремонт апаратури, що відмовила, ОДЗ по можливості в спеціальних ремонтних органах.

Таким чином, запропонована методика забезпечення апаратури ОДЗ сил цивільного захисту комплектом запасних технічних засобів в умовах надзвичайної ситуації дозволяє робити імовірнісні розрахунки необхідної кількості елементів у комплекті ЗТЗ, формувати рекомендації з організації технічного забезпечення при відновленні й ремонті апаратури ОДЗ в умовах НС.

Перспективи подальших досліджень полягають в отриманні й аналізі вражень для оцінки коефіцієнта готовності апаратури ОДЗ після відмов в умовах надзвичайної ситуації, встановленні взаємозв'язку між коефіцієнтом готовності й забезпеченості апаратури комплектом ЗТЗ, проведенні імовірнісних розрахунків достатності елементів у комплекті ЗТЗ для відновлення й ремонту телекомунікаційної апаратури ОДЗ в умовах НС.

УДК 355/359.07

Шевченко Т. В., старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, капітан поліції

Скляр О. С., викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ, капітан поліції

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

В реаліях проведення АТО/ООС питання своєчасного реагування на зміни та оперативного прийняття рішень відносно особового складу є одним із важливіших критеріїв не тільки виконання поставлених керівництвом завдань, а ще й питанням забезпечення життя, здоров'я, боєздатності та боєготовності особового складу. Підрозділ, командир якого має чітку і актуальну інформацію про стан, положення, боєздатність та боєготовність свого

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

особового складу демонструє більшу ефективність під час виконання своїх службових обов'язків. При чому слід зауважити, що не має різниці між видом діяльності, родом служби, чи характером завдань підрозділу. Будь то підрозділ Національної гвардії під час ведення бою, поліцейський підрозділ під час виконання завдань з протидії злочинності чи ліквідації масових заворушень чи, навіть, загін ДСНС під час ліквідації наслідків негоди – володіння командиром інформації про стан підрозділу, боєздатність і боєготовність забезпечує високий рівень як виконання покладених завдань так і забезпечення особистої безпеки кожного бійця.

У свою чергу прогалини у координації дій, плутанина у відданні команд, втрата зв'язку з підрозділами та окремими бійцями, як свідчать результати розслідувань за фактами невдалих операцій (поліцейських, військових, спеціальних – не має різниці) та втрати серед особового складу та матеріальних цінностей, є однією із найважливіших та первинних причин подібних наслідків.

Стан науково-технічного прогресу сьогодення дає можливість використовувати системи технічного контролю для покращення моніторингу стану особового складу та оперативного реагування на зміни обстановки, а їх доступність дає можливість використовувати їх у широкому спектрі завдань.

Аналізуючи сучасний стан матеріально-технічного забезпечення Національної поліції можна зробити висновок, що систем, які б вирішували подібні задачі, на службі у поліції немає.

Метою нашого дослідження є розробка та впровадження системи технічного контролю, яка повинна відповідати наступним завданням:

- забезпечення загального контролю стану особового складу під час несення служби, ведення бойових дій, проведення спеціальних операцій, забезпеченні публічної безпеки та порядку та під час виконання інших завдань;

- забезпечення всебічного контролю за станом особового складу, зняття біометричних показників та їх аналіз, визначення напрямку руху та сектор огляду, положення зброї, положенні у просторі та ін.;

- забезпечення зручного та доступного інтерфейсу для командирів підрозділів, з метою своєчасного реагування на дії особового складу та змінення оперативної обстановки.

За для забезпечення виконання вищезазначених завдань запропонована система повинна відповідати наступним вимогам:

- вказувати місце знаходження бійця у просторі, швидкість переміщення та напрямок сектору його огляду;

- визначати та аналізувати особистий стан біометричних показників бійця (наприклад, пульс);

- мати інформацію про стан зброї бійця, якщо така використовується (готова чи не готова до бою, направлено до сектору або направлена у підлогу, та ін.);

- мати компактний розмір та не заважати бійцю;

- мати зручний та зрозумілий інтерфейс для користувача;

- проводити первинний аналіз обстановки, допомагаючи командирі швидше реагувати на зміну обстановки або на зміну стану бійця з метою надання допомоги або заміни;

- записувати увесь перебіг подій на електронні носії з метою проведення подальшого аналізу.

Розробка прототипу та впровадження систем з подібними можливостями є напрямком нашого подальшого дослідження.

УДК 316.354.2

Черкашин С. Д., старший викладач кафедри тактико спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат військових наук, підполковник

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННИЙ (НЕЛЕГАЛЬНИЙ) МІГРАЦІЇ

Протягом останнього десятиліття незаконна міграція іноземців в Україну та через її територію стала частиною загально світового міграційного процесу. На початку ХХІ століття спостерігалась тенденція до постійного скорочення числа нелегальних мігрантів, виявлених на території України. Починаючи з 2015 року має місце зростання кількості виявлених всередині держави незаконних мігрантів.

Проблема нелегальної міграції залишається актуальною, оскільки впливає на безпеку держави, її міжнародні відносини та може загостритись в умовах проведення операції об'єднаних сил в окремих районах Донецької та Луганської областей, що спричиняє відсутність можливості здійснювати контроль на значній ділянці східного кордону.

Крім того, за даними Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні наша держава одночасно є країною транзиту і призначення незаконних мігрантів. В наслідок значного посилення міграційного контролю в державах Європейського Союзу для переправлення нелегальних мігрантів відшукуються нові маршрути, у тому числі й через Україну.

До того ж, статистичні дані свідчать, з одного боку, про сталу тенденцію щодо зменшення кількості нелегальних мігрантів, затриманих за незаконне перетинання державного кордону України, та осіб, яким було відмовлено у в'їзді в Україну як потенційним нелегальним мігрантам, і, з іншого боку, щодо збільшення кількості затриманих (виявлених) нелегальних мігрантів на території України.

Проте, на твердження Голови Державної прикордонної служби України Петра Цигикала „Вже незабаром Україна може зіткнутися з проблемою різкого збільшення кількості незаконних мігрантів, які будуть намагатися потрапити до нашої держави у будь-який законний, чи ні спосіб”.

З огляду на міграційну кризу у країнах Європейського Союзу і Сполучених Штатах Америки зростає роль військових формувань з правоохоронними функціями у протидії незаконній міграції. Відомо, що таким формуванням в Україні є Національна гвардія (далі-НГУ), на яку покладене виконання однієї з основних функцій – участь у здійсненні заходів щодо недопущення масового переходу державного кордону з території суміжних держав. У разі різкого зростання потоку нелегальних мігрантів до України або через її територію передбачається, що НГУ у взаємодії з іншими суб'єктами протидії незаконній міграції буде задіяна до участі у реагуванні на визначену загрозу.

На тлі зазначеної загрози в Україні протягом липня-серпня 2018 року в окремих регіонах держави була проведена операції „Мігрант”, в якій брав участь особовий склад НГУ. Як зазначив Перший заступник міністра внутрішніх справ Сергій Яровий «Результати профілактичного відпрацювання „Мігрант” показали, що проблема нелегалів нині дуже гостра у державі. Масовий приток нелегальних мігрантів є критичним, незабаром він становитиме загрозу державній безпеці».

Виходячи зі специфіки покладених функцій, структури, чисельності, оснащення, практичної діяльності військ на теперішній час серед всіх суб'єктів протидії незаконній міграції саме НГУ має самий вищий ступінь готовності до виконання поставлених завдань.

Але, існує ряд проблем щодо застосування сил і засобів НГУ в умовах виникнення надзвичайних ситуацій на державному кордоні, наприклад:

- недосконалість існуючої нормативно-правової бази щодо порядку залучення сил та засобів НГУ до участі у реагуванні на різке зростання потоку нелегальних мігрантів до України або через її територію;

- недосконалість існуючих методик розрахунку необхідної чисельності угруповань сил та засобів НГУ, які створюються для участі у здійсненні заходів щодо недопущення масового переходу державного кордону з території суміжних держав;

- недостатня організація взаємодії між НГУ та іншими суб'єктами протидії нелегальній міграції.

З огляд на стратегічну мету України – вступ до Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору, пропонується вирішувати зазначені проблеми з урахуванням набутого зарубіжними військовими формуваннями з правоохоронними функціями, спорідненими із НГУ, досвіду у протидії масовим переходом нелегальними мігрантами державного кордону, наприклад Національною гвардією Сполучених Штатів Америки, Карабінерами Італії, Національною Жандармерією Франції тощо.

ЗМІСТ

СЛУЖБОВО-БОЙОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	
Бацамут В. М. До питання оптимізації пошуку озброєних злочинців у населеному пункті, що знаходиться поза межами району ведення бойових дій	3
Белашов Ю. О. Обґрунтування варіантів дій заслону під час виконання службово-бойового завдання	4
Бодрунов А. О. Напрямки вдосконалення демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони України	4
Бондаренко О. Г., Дребіт А. М. Обґрунтування досліджень щодо розроблення методики визначення раціональної організаційної структури сил бригади оперативного призначення Національної гвардії України при виконанні завдань за призначенням під час стабілізаційних дій	6
Власюк В. В., Гасан О. А. Розробка моделі оцінювання можливості виконати бойове завдання похідною охороною щодо недопущення раптового нападу противника на головні сили під час здійснення маршу підрозділом Національної гвардії України	7
Ганаба С. О. Вчення Карла Клаузевіца про війну: зв'язок військових й суспільних цілей	8
Головань О. М. Комплекс показників і критеріїв оптимізації процесу створення угруповань Національної гвардії України для виконання завдань із забезпечення громадської безпеки в кризових регіонах	9
Городнов В. П. Про створення програмного комплексу для оцінювання можливостей військової частини з охорони атомної електростанції	10
Драган Ю. А. Аналіз систем, створених для автоматизації процесів обліку та управління особовим складом	11
Євсєєв В. О., Панченко В. Ю. Результати проведення аналізу участі Національної гвардії України в ліквідації наслідків спалахів небезпечних (особливо небезпечних) інфекційних хвороб людей і тварин, виникнення епідемій (пандемій) та епізоотій (панзоотій)	13
Жабінський В. М., Ліщук Р. П. Особливості конвоювання до судових установ в умовах карантину (covid - 19)	13
Закора О. В., Фещенко А. Б., Борисова Л. В. Автоматизація моніторингу рухомих об'єктів у відсутності gsm-каналу управління	14
Ігнат'єв О. М. Державне управління системою моніторингу потенційно небезпечних об'єктів як складова Національної безпеки держави	16
Ковальов І. В. Порядок організації планування у підрозділах Національної гвардії України	18
Кузін П. Є. Особливості організації в проведенні спеціальної операції в ліквідації акцій масової непокори в установах виконання покарань	19
Кулешов О. П. Особливості виконання завдань конвоювання засуджених жінок із дітьми та вагітних вартами НГУ	19
Лазар Р. В. Необхідність виваженості термінологічного апарату при проведенні миротворчих операцій	21
Луньов О. Ю., Карпенко С. І. Моделювання руху безпілотних літальних апаратів для розвідки обстановки під час припинення масових заворушень силами Національної гвардії України	22
Надолинний О. В. Удосконалення захисту об'єктів критичної інфраструктури України	22

II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

27 жовтня 2020 року м. Харків

Назаренко О. Л., Лиходій О. В. Оцінка командиром підрозділу Національної гвардії України механізмів утворення натовпу під час вироблення способу запобігання (припинення) масових заворушень	23
Ничитайло І. М., Карпенко С. В. Місце і роль стратегічного наративу у формуванні політики національної безпеки	24
Петік А. В. Особливості застосування сил Національної гвардії України при виконанні завдань з припинення групових протиправних дій засуджених в установах виконання покарань	25
Прохоренков Д. В. Особливості застосування заходів фізичної впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї підрозділами правоохоронних органів зарубіжних країн	26
Пташка С. Д. Особливості несення служби особливою вартою під час конвоювання засудженого до довічного позбавлення волі	27
Стародубцев С. О. Дослідження ролі командира в управлінні підрозділом	29
Стрілець В. М., Соловійов І. І., Сергієнко А. О. Особливості розходу повітря під час підводного розмінування піротехнічним підрозділом ДСНС України	30
Ткаченко М. Д., Сабба О. В. Розроблення рекомендацій штабу бригади оперативного призначення НГ України щодо організації і управління діями в спеціальній операції з припинення діяльності непередбачених законом воєнізованих збройних формувань	31
Толкунов І. О. Гуманітарне розмінування на території України як елемент національної безпеки держави	32
Халеп В. В., Саморок М. Г. Про необхідність обґрунтування складу формування угруповання Національної гвардії України для виконання завдань в районі виникнення міжетнічного конфлікту	34
Чеховська М. М. Гендерні аспекти демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони України	35
ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СКЛАДОВИМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ПРИ СПІЛЬНОМУ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ	
Височин І. І. Організація взаємодії в плановій залізничній варті на шляху слідування	36
Волобуєв Р. В. Організація взаємодії зі Збройними Силами України при веденні боротьби з незаконними збройними формуваннями	37
Гельжинський А. Ю. Окремі аспекти організації взаємодії сектору безпеки і оборони з громадянським суспільством у спільному виконанні завдань із забезпечення національної безпеки	38
Минько О. В. Перспективні напрямки дослідження можливостей використання системи цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України в інтересах налагодження взаємодії з цивільним середовищем і посилення взаємодії з іншими силами сектору безпеки держави	40
Росляков О. В. Особливості організації взаємодії підрозділів Національної гвардії України з підрозділами судової охорони	41
Чернавіна О. Є., Жабінський В. М., Бондаренко О. Г. Обґрунтування досліджень щодо розробки методик прихованого управління та взаємодії між складовими сектору безпеки держави під час проведення спеціальної операції	42
ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ПОТРЕБ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	
Белай С. В., Головня А. Ф. Обґрунтування актуальності дослідження щодо вдосконалення професійного розвитку офіцерського складу Національної гвардії України	44

Гончаренко О. А. Про патріотизм та його значення у підготовці кадрів для потреб сил сектору безпеки держави	45
Купчишина В. Ч. Місце організаторських умінь у підготовці майбутніх офіцерів-прикордонників	46
Романюк В. А. Формування умінь і навичок управління повсякденною діяльністю підрозділів у процесі підготовки курсантів	48
Шерстюк А.Д. Актуальність підготовки підрозділів Національної гвардії України до довготривалих автономних дій	49
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВСЕБІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ СИЛАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	
Білецька Т. В. Національна безпека в епоху глобалізації: особливості, виклики	50
Гончар Р. О. Перспективи застосування засобів сигналізаційної апаратури в системі інженерного забезпечення службово-бойових завдань Національної гвардії України	51
Дейнеко Н. В., Кірєєв О. О., Шевченко Р. І. Особливості забезпечення безперебійного функціонування систем безпеки в умовах обмеженого електроживлення	52
Коханенко В. Б. Показник пристосовуваності шин для руху по шляхам з твердим покриттям та по бездоріжжю	53
Кропивницький В. С. Трансформація публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту в контексті необхідності забезпечення національної безпеки	55
Неклонський І. М. Методи математичного моделювання систем забезпечення комплексної безпеки об'єктів	57
Олексенко О. О., Худов Г. В., Висоцький О. В. Методика визначення варіанту бойового застосування системи радіолокаційної розвідки з використанням генетичного алгоритму	58
Сафощкіна Л. В. Шляхи розвитку інформаційного забезпечення процесів управління під час виконання службово-бойових завдань Національною гвардією України	59
Суконько С. М. Обґрунтування необхідності визначення кількості засобів зв'язку в групах оперативного шиккування Національної гвардії України при виконанні завдань з припинення масових заворушень	61
Фещенко А. Б., Загора О. В., Борисова Л. В. Забезпечення апаратури оперативного диспетчерського зв'язку сил цивільного захисту комплектом запасних технічних засобів в умовах надзвичайної ситуації	62
Шевченко Т. В., Скляр О. С. Використання технологічних засобів контролю як спосіб забезпечення ефективності службово-бойової діяльності сил сектору безпеки держави	63
Черкашин С. Д. Національна гвардія України як суб'єкт протидії незаконній (нелегальній) міграції	65

Для нотаток

II Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки держави:
сучасний стан, проблеми та перспективи»**

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *Віталій Панченко*

Комп'ютерна верстка: *Сергій Суконько*

Формат паперу 60x84/16. Ум. друк. арк. 5,58. Тираж 50 прим.

Редакційно-видавничий відділ Національної академії НГУ
Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 4794 від 24.11.2014 р.
61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3

**II Всеукраїнська науково-практична конференція кафедри тактико-спеціальної підготовки
командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України
27 жовтня 2020 року м. Харків**